

CHILE BULLETINEN

Nr 4/5

1976

Årgång 4

Pris 3,-

Den 11 september 1973

tog imperialismen och den chilenska borgarklassen med våld ifrån de förtryckta i Chile vad de hade tillkämpat sig under Unidad Populars och Salvador Allendes regering. Och mer därtill. Arbetarna förlorade sina mest grundläggande rättigheter: att få tala fritt, att få organisera sig i självständiga fackföreningar och bilda politiska partier.

Många i Chile har också mist sina liv. Sedan den elfte september 1973 har tiotusentals människor mördats. Ännu fler har fängslats eller tvingats i landsflykt. Och terrorn fortsätter.

Massmorden har upphört. De behövs inte längre. Pinochet-juntan inriktar idag sin ohyggliga terrorapparat på dem som leder och organiserar det underjordiska motståndet. Med hjälp av datorer och modern teknik, USA-utbildade tortyrexperter och ett finmaskigt nät av polisagenter och angivare kan juntan – idag – kontrollera situationen utan att behöva tillgripa de uppseendeväckande, massiva grynheter som präglade den första tiden efter kuppen.

■ Det ekonomiska förtrycket är däremot massivare än någonsin. Över en halv miljon chilensare har förlorat sina jobb. På knappt tre år har imperialismens mördarjunta pressat ned den chilenska arbetarklassens reallöner med långt över femtio procent. En normal dagslön för en chilensk arbetare är idag en knapp femma. Den öppna svälten breder ut sig. Spädbarnsdödligheten har mer än fördubblats. Undernäringen – som alltid varit ett allvarligt problem i Chile –

drabbar idag en majoritet av de chilenska barnen.

Chiles arbetare har också förlorat den – mycket blygsamma – rätt till utbildning som de hade tillkämpat sig före militärkuppen. De skyhöga terminsavgifterna på Chiles universitet har gjort all akademisk utbildning till en angelägenhet för en försvinnande liten minoritet. Allt statligt stöd till vuxenutbildningen – som expanderade mycket snabbt under Allende-tiden – har dragits in. På de vanliga skolorna har en stor del av lärarkåren avskedats, hela skolor har bommat igen i brist på statliga anslag och relevantalet har sjunkit drastiskt även i nybörjarklasserna. Samtliga läroanstalter har ställts under militär kontroll och kurser i »patriotism», »militära dygder» och »nationell säkerhet» är obligatoriska på alla nivåer.

Förödelsen i Chile är ohygglig. På tre år har imperialismen och den chilenska borgarklassen mördat, torterat, raserat och förstört i en omfattning som för tankarna till det nazistiska barbariet i Hitler-Tyskland.

■ I Latinamerika framstod Chile länge som en av kontinentens två »mönsterdemokratier». Den andra var Uruguay, idag en bloddrypande, USA-stödd militärdiktatur. I båda dessa länder fick vi år 1973 på nytt bekräftat – för vilken gång i ordningen? – att den demokrati som borgarklasser så ofta bekänner sig till endast accepteras så länge den är borgerlig och ändamålsenlig för kapitalismens fortbestånd. Återigen – för vilken

»Den borgerliga civilisationen och rättvisan framträder i hela sin kusliga dager var gång detta samhälles slavar och trålar reser sig mot sina herrar. Av civilisationen och rättvisan återstår då endast ohöjlt barbari och laglös hämnd.»

(Karl Marx, 1871)

gång i ordningen? – fick vi nya åskådningsexempel på det besinningslösa våld som borgarklassen och imperialismen tillgriper så snart den härskande klassens privilegier är hotade.

Vårt hat mot förtryckarna får aldrig slockna. Men vårt hat blir opolitiskt och därmed meningslöst om det inte förenas med en insikt om förtryckets orsaker. Det blir också meningslöst om det inte förenas med en insikt om att förtryckarna kan besegras och kommer att besegras.

■ Idag har fienden initiativet i Chile och i Chiles alla grannländer. I nästan hela Latinamerika är imperialismens och borgarklassens lag och ordning återställd. Förtrycket är av kontinental karaktär; den reaktionära terroroffensiven mot folken i Latinamerika har sopat undan resterna av borgerlig demokrati i land efter land och visar idag inga tecken på avmattning. Motståndskampen kommer att bli långvarig och kräva många offer. Men vår solidaritet får aldrig svikta. Vi sörjer dem som fallit och stöder dem som kämpar vidare.

Folken i Indokina har visat att det går att besegra världens mäktigaste och brutallaste imperialistmakt. Folken i Latinamerika kommer att visa det. Vägen är lång, men segern är säker. □

Stöd motståndet - bojkotta diktaturen!

Tre år av diktatur har visat att kampen kommer att bli svår och långvarig. Pinochet-juntan kommer inte att falla av sig själv: den måste störtas. Dit är vägen ännu lång. Men dessa år av diktatur har också visat att *den chilenska vänstern inte går att krossa*. Det underjordiska motståndet har överlevt tre år av ofattbar, besinningslös förföljelse. Det enorma politiska stöd som diktaturens fiender idag får från de chilenska massorna gör det helt omöjligt för juntan att isolera och krossa det aktiva motståndet.

Hur lång kampen kommer att bli är omöjligt att förutspå. Det beror på hur snabbt de underjordiska partierna kan förstärka sina organisationer och sitt arbete bland massorna. Det beror också på hur snabbt en enhet mellan de olika motståndskrafterna kan komma till stånd och på hur förhållandet mellan juntan och den borgerliga oppositionen utvecklas. Det beror också på utvecklingen i resten av Latinamerika - och världen - och på hur stort stöd juntan kan få från USA och andra imperialistmakter.

Men hur långt slaget blir beror också på oss. En bred och aktiv solidaritet kommer att göra kampen mindre lång och svår för kamraterna i Chile.

Utveckla solidariteten!

Solidariteten med det chilenska folkets kamp har varit omfattande över hela världen. Arbetarorganisationer i många länder har tagit initiativ till bojkottaktioner mot Pinochet-juntan. Här i Sverige har Hamnarbetareförbundet genom sina blockader av Chile-varor givit viktiga bidrag till kampen. Aktionerna för de politiska fångarna och flyktingarna har räddat många kamrater ur knektarnas koncentrationsläger och tortyrkammare. Idag arbetar många svenska fackklubbar för att få fängslade kamrater i Chile frigivna. En metod som i flera fall visat sig vara effektiv är att en svensk fackklubb »adopterar» en namngiven facklig aktivist som fängslats av Pinochet-juntan och sedan arbetar speciellt för att få denne facklige fånge frigiven.

Alla dessa små och stora aktioner måste fortsätta. Ja, mer än så: de måste bli flera och kraftfullare! Bojkottaktionerna kommer att få full verkan först när också de stora LO-förbunden, framför allt Transport och Metall, deltar. En samlad nordisk bojkott vore ett stort steg på vägen mot en internationell samordning av bojkottaktionerna mot juntan.

Finska och norska LO har redan uttalat

sig positivt om en total bojkott. Bollen ligger hos svenska LO.

Rätt till fackliga och politiska solidaritetsaktioner på våra arbetsplatser!

Svenska arbetare äger idag inte någon ovillkorlig rätt till solidaritetshandlingar med klassfränder i andra länder.

Den som vill visa sin solidaritet i handling kan riskera avsked fransitt arbete. En vägran att sälja chilenska varor eller att lossa varor från Chile kan medföra avsked. Vidare har vi inte i Sverige rätt att bedriva solidaritetsarbete på våra arbetsplatser om detta av arbetsledningen skulle uppfattas som politisk information och propaganda. Dessa reaktionära bestämmelser som försvårar solidaritetsarbetet måste omedelbart slopas.

Sverige ut ur Världsbanken - AGA ut ur Chile!

Genom sitt stöd åt Världsbanken hjälper Sverige Pinochet-juntan och USA-imperialismen. Kravet på att Sverige skall lämna Världsbanken är ett viktigt krav i det anti-imperialistiska solidaritetsarbetet. Vi måste också kräva att de svenska företag som med AGA, STAB, Sunnan och SKEGA i spetsen ohämmat utnyttjar frånvaron av politiska och fackliga rättigheter i Chile för att investera och profitera omedelbart upphör med sitt stöd åt Pinochet-juntan.

Fri asyl åt Latinamerika-flyktingar!

Efter reaktionens frammarsch i hela södra Latinamerika är situationen för de politiska flyktingarna i Latinamerika desperat. Vi måste kräva att Sverige tar emot de förföljda kamrater i Latinamerika som vill komma till Sverige. Speciellt angeläget är det att bevilja asyl

»Om mina ord skulle komma att läsas utomlands ber jag alla arbetare i världen som på ett eller annat sätt förstått vår tragedi att inte överge oss. Vi kommer att behöva er uppmuntran i denna långa kamp. Vi vet att den internationella solidariteten har varit mycket stor. Vi hoppas att den inte kommer att upphöra, för vår slutliga seger tillhör också er.»

(en chilensk arbetare,
intervjuad i Chilebuletinen
nr 3/75)

åt de politiska flyktingar i Argentina och Peru som ständigt lever under hotet att mördas, arresteras eller utvisas.

Öka stödet till motståndet!

De chilenska kamraternas behov av materiellt stöd utifrån är enormt stort. Förttryckarapparatens raffinerade metoder gör motståndsarbetet inte bara riskabelt utan även mycket dyrt. Att ersätta ett underjordiskt tryckeri som upptäckts kostar pengar. Att trycka klistermärken och flygblad kostar pengar. Att hålla jagade kamrater gömda kostar pengar. Att stärka partierna och andra motståndsgörarna kostar pengar. Svältlönerna och arbetslösheten gör det svårt för en chilensk arbetare att ge ekonomiska bidrag till de politiska och fackliga organisationerna. Att stödja Chilekommitténs insamling till motståndskampen inne i Chile - postgiro 65 39 28-2 - är ett oerhört viktigt sätt att visa solidaritet i handling med den chilenska arbetarklassen.

Insamlingen är idag uppe i cirka 1,5 miljoner kronor. Låt oss så snart som möjligt passera den andra miljonen!

Delta i arbetet!

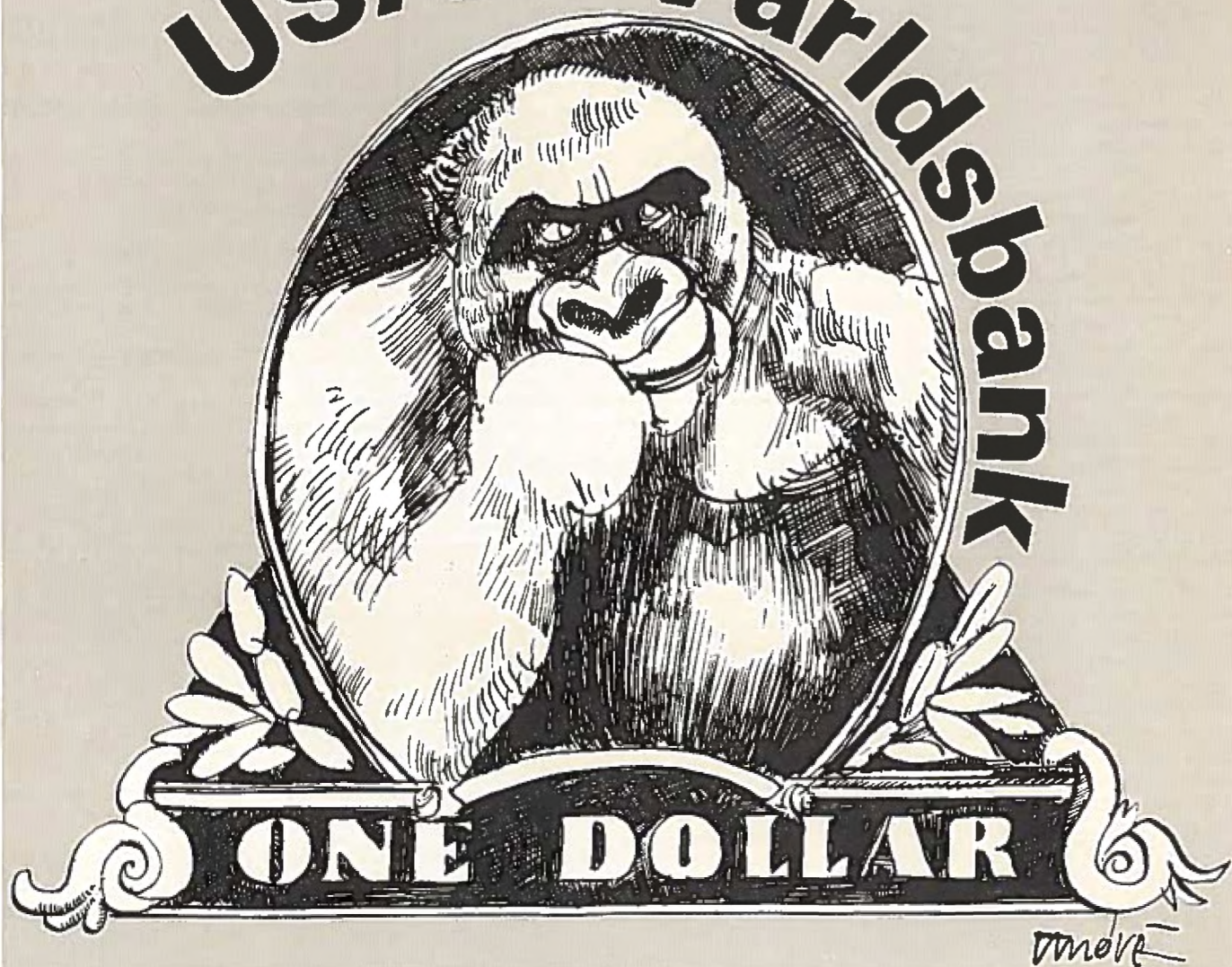
Den internationella solidariteten kommer att behöva bli lika långvarig som kampen inne i Chile. Solidaritetsarbetet måste vara tålmodigt och målmedvetet och får inte dämpas av tillfälliga motgångar i kampen. Ett bra sätt att delta i arbetet är att gå med i Chilekommittén. De lokala Chilekommittéerna - idag nästan 100 stycken - verkar främst för frigivandet av politiska fångar och med bojkottarbetet på sin ort. De säljer också Chilebuletinen, samlar in pengar, ordnar möten och demonstrationer, m.m. Inom lokalkommittéerna ordnar man studiecirklar och diskussioner om Latinamerika och om solidaritetsarbetet.

Chilekommittén är en frontorganisation. Det betyder att vi arbetar för en rad gemensamma mål i solidaritetsarbetet trots att vi har skilda uppfattningar i många frågor, till exempel om orsakerna till militärkuppen och om strategin för motståndskampen i Chile.

Vi hoppas på ditt stöd i vårt arbete. □

Frågor och svar om

USA:s Världsbank

Sverige är medlem av Världsbanken.

Det svenska bidraget till Världsbankens Utvecklingsfond (IDA) är 250 miljoner kronor per år. Sverige är IDA's i särklass största bidragsgivare i världen per invånare.

Chef för IDA och Världsbanken är USA's förre krigsminister Robert McNamara. En av Världsbankens favoritmottagare av krediter heter Augusto Pinochet, som hittills beviljats tre stora lån och som fått löfte om ytterligare två i år.

Chilekommittén har sedan länge rest kravet »Sverige ut ur Världsbanken!» I artikeln nedan, skriven av Göran Dahlgren, beskrivs Världsbankens roll som värnare av det kapitalistiska systemets fortbestånd och ett mäktigt vapen i USA-imperialismens tjänst.

• Vilken är Världsbankens viktigaste funktion?

Officiellt svar: »Bankens viktigaste uppgift är att bevilja lån till projekt som skall leda till ekonomisk tillväxt i de minst utvecklade medlemsländerna.»¹

Fakta: Banken skall – enligt stadgan – »främja privata utländska investeringar... samt när privat kapital inte är tillgängligt på rimliga villkor komplettera detta genom att av eget eller lånat kapital

finansiera produktiva investeringar».

Redan i stadgan fastslås alltså att banken skall främja privata utländska investeringar. Och i sina förkunnelser över det kapitalistiska evangeliet saknar bankens ekonomer ingen bristande trohet till marknadsmekanismens väl-signelser: »Det kan ej råda något tvivel om att det bidrag som privat kapital kan ge den ekonomiska utvecklingen... snarare kan vara effektivare än officiellt bistånd på grund av... att de som riskerar

egna pengar kan förväntas vara speciellt intresserade av att de används effektivt.»²

• Hur bestäms bankens politik?

Officiellt svar: »Banken har en styrelse som består av en ledamot från varje medlemsland. Eftersom styrelsen sammanträder endast en gång om året har en stor del av beslutanderätten delegerats till direktionen.»

Fakta: Varken styrelsen eller direktionen fattar normalt beslut om vilka länder som skall få lån. Det gör bankens president - f.n Robert McNamara - efter direkt samråd med i första hand Vita Huset i Washington. Bankens beslut att stoppa all långivning till

politiska direktiv utan måste grunda sig enbart på ekonomiska kriterier. Banken får inte heller blanda sig i ett lands inre angelägenheter.»

Fakta: De traditionellt största mottagarna av lån från Världsbanksgruppen är Indien, Brasilien, Mexico, Pakistan, Colombia, Iran, Turkiet, Indonesien, Etiopien och Sydkorea. Vilka politiska direktiv som ligger bakom detta länderval kräver knappast någon närmare analys.

Världsbanken och dess utvecklingsfond ställer mycket ofta villkor för långivningen som innebär en direkt inblandning i mottagarlandets inre angelägenheter. Tanzania ställdes exempelvis inför inte mindre än elva krav på förändringar av den nationella

former av bistånd.»³ I praktiken innebär detta att Chile under perioden 1974-76 blev en av huvudmottagarna av världsbankslånet. Och flera lån för att backa upp Pinochet & Co är planerade...

Medan en växande internationell opinion fördömer Chilejuntans terror- och svältpolitik hävdar Världsbankens företrädare att »grunden nu är lagd för social utveckling i Chile.»⁴

Allendes Chile var exempelvis nationaliseringen av koppargruvorna.

• Måste Världsbankslånet användas för inköp av varor och tjänster i ett speciellt land?

Officiellt svar: Nej, lånen är obundna och låntagarna köper i allmänhet varor och tjänster genom internationell anbudsgivning.

Fakta: Banken fungerar som ett exportfrämjande organ för de rika länderna genom att regelmässigt kräva att u-landet skall använda 80-90 procent av lånet till upphandling i andra medlemsländer. I praktiken innebär detta att u-landet tvingas köpa varor och tjänster från USA och Europa i stället för att utnyttja krediterna till att köpa inhemska produkter och anställa inhemska arbetskraft

Av ovanstående fakta framgår att Världsbanken och dess utvecklingsfond väl fyller sin stadgefästa roll att värna om det kapitalistiska system som ensidigt gynnar de rika. USA's Världsbank är ett mäktigt vapen i imperialismens tjänst.

Göran Dahlgren

• Beviljas lån till länder som nationaliserar utländsk egendom?

Officiellt svar: »Det är varje lands rättighet att nationalisera egendom och banken kan inte förhindra att ett land vidtar åtgärder som man anser berättigade. Landet måste emellertid visa en uppriktig vilja att diskutera kompensations.»¹

Fakta: Världsbanken har nära nog regelmässigt söka förhindra nationaliseringar eller arbetat för de stora bolagens intressen när det gäller ersättningen vid nationalisering av utlandsägda företag. Ett av Världsbanken offentligt redovisat skäl för lånestoppet till

utvecklingspolitiken när de förhandlade om Världsbankslånet i september 1974. Bland dessa krav fanns

att förändra den socialistiska bypolitiken så att denna blev »mera produktiv»;

att höja matpriserna;
att frysa lönerna;
att bromsa de offentliga utgifterna;
att prioritera investeringar som leder till ekonomisk tillväxt.

Bakom villkor av denna typ ligger bankens stadgeenliga skyldighet att arbeta för en kapitalistisk utveckling.

Ett av de tydligaste exemplen på Världsbankens politiska agerande är dess politik gentemot Chile. Under 1960-talet flödade lånen rikligt. När Allende tillträdde satte Världsbanken omedelbart stopp för alla nya lån i en väl samordnad aktion med övriga amerikanska banker. Endast några få dagar efter den blodiga militärkuppen den 11 september 1973 meddelade Världsbanken Pinochet-juntan att »banken var beredd att pröva den chilenska situationen som ett speciellt fall som kanske skulle kräva speciella

Chile under Allendes regeringstid behandlades t ex aldrig av styrelsen eller direktionen. USA och dess allierade har på detta sätt full kontroll över bankens verksamhet, trots dess status som internationellt organ med nära anknytning till FN.

Om en viktig fråga underställs styrelsen eller direktionen för beslut sker voteringen enligt aktiebolagsprincipen: det land som har satsat mest pengar har störst makt (endast vid två tillfällen i Världsbankens historia har det dock förekommit voteringar i styrelsen - båda gångerna gällde det Pinochet-krediterna 1975 och 1976). USA kontrollerar ensam nästan en fjärdedel av bankens aktiekapital. Inte vid något tillfälle har det förekommit att styrelsen eller direktionen har gått emot ett förslag från bankens ordförande (som hittills alltid kommit från USA).

• I vilken utsträckning spelar Världsbanken en politisk roll i medlemsländerna?

Officiellt svar: »Enligt stadgarerna kan banken ej vägledas av

Källor:

¹ 1974 års statsverksproposition om den svenska biståndsverksamheten.

² Ur Världsbanken sk Pearson-rapport (»Partners in Development»).

³ Världsbankens pressmeddelande avseende bakgrund och motiv för bankens lånepolitik gentemot Chile.

⁴ Världsbankens PR-man Odd Myhrer i intervju i Sveriges Radio den 17 februari i år.

Gamla Chilebulletiner

blir aldrig för gamla. Viktigt material om Chile och övriga Latinamerika finns även i äldre årgångar av CHILEBULLETINEN. Ännu ett tag kan vi erbjuda överblivna exemplar av årgång 1 (nr. 1, 2 och 4 1973) för bara fem kronor. Hela årgång 1974 kostar tio kronor, liksom hela årgång

1975. Tillsammans alltså bara 25 kronor för de tre första årgångarna av CHILEBULLETINEN.

Betala på postgiro 88 72 33-5, Chilebulletinen, Stockholm, och ange vad du vill ha.

Lösnummer säljes för två och femtio styck.

Lägg till tio procent för porto!

nyheter och kommentarer

Chiles ekonomi: några siffror

Arbetslösheten uppgår idag officiellt till 18 procent i Santiago och »något högre» utanför huvudstaden. De verkliga siffrorna torde dock ligga i närheten av 30 procent.

Inflationen i Chile har dock gått ned något. Under de sex första månaderna i år steg konsumentprisindex med »bara» 90,6 procent, jämfört med 169,6 procent under samma tid förra året. Juntans ekonomer uppger sig vara mycket belåtna och hoppas att årets inflation kan komma att ligga på ungefär hälften av förra årets prisstegringar på 340 procent.

En annan källa till belåtenhet för Pinochet-juntan är de stigande kopparpriserna. Tidigt i våras låg världsmarknadspriset på koppar, Chiles i särklass viktigaste exportprodukt, på omkring 55 cent per pund. Efter att ha stigit stadigt under hela våren och sommaren överskred kopparpriset vid mitten av juli 75 cent per pund, en ökning med nära 40 procent på några få månader.

Den lagstadgade minimilönen i Chile uppgick i juli i år till 340 pesos i månaden, motsvarande cirka 125 kronor eller omkring fyra kronor per dag. Ett kilo bröd kostade vid samma tidpunkt tre och en halv pesos, en bussbiljett i Santiago mellan en och en och femtio, Ett par skor kostade nästan en hel månadslön.

Terminsavgifterna på Chiles Katolska Universitet steg i våras till 200 pesos i månaden. På det statliga Chile-Universitetet uppgår terminsavgifterna till 80 pesos i månaden. Studenterna från arbetarklassen har i dagens Chile eliminerats fullständigt från all högre utbildning.

Högern stärker sitt grepp i Peru

Den 16 juli i år vann Henry Kissinger en viktig delseger i Peru i och med att Jorge Fernández Maldonado, en förgrundsgestalt bland de progressiva och nationalistiska grupperna inom Perus krigsmakt, tvingades avgå från sin post som premiärminister och arméchef. Fernández Maldonado var då han avsattes den siste kvarvarande i regeringen av den grupp militärer som under ledning av general Velasco tog makten efter en militärkupp år 1968 (Velasco själv avsattes i augusti förra året).

Fernández Maldonado var ingen revolutionär, men han kom att symbolisera de krafter som i det längsta försökte stå emot den USA- och Brasilien-stödda högern i landet. Hans avgång var väntad. De mest reaktionära kretsarna i Peru har sedan länge stärkt sina ställningar inom och utanför krigsmakten. Det ekonomiska »krisprogram» som regeringen lade fram tidigare i år hade alla de ingredienser – lönestopp, devalveringar, massavskedanden, m m – som brukar förknippas med svältprogram »Made in USA» och innebar det definitiva slutet på regeringens ekonomiska reformarbete.

Idag tycks det vara fritt fram för högern i Peru. Utrensningen av Fernández Maldonado har redan åtföljts av en våg av utrensningar och arresteringar av moderata vänstermän inom krigsmakten. Ett totalt förbud mot alla strejker har införts, och polis och militär har startat en klappjakt på vänsterns fackliga och politiska ledare.

För de politiska flyktingarna från framför allt Chile blir situationen nu alltmer outhärdlig (Chile-flyktingarna behandlades redan tidigare upprörande illa av den peruanska regeringen).

Det reaktionära våldet i Peru kan ännu inte jämföras med det som råder i Chile och Argentina. Den nuvarande presidenten, Morales Bermudez, är ännu ingen Augusto Pinochet. Men nätet dras åt i Peru, det ekonomiska och politiska förtrycket blir allt brutalare.

USA-imperialismens strategi för att Pinochetisera Latinamerika har kränts med ännu en framgång.

Vadå opportunist?

I april i år nominerades en byggnadsarbetare, José Servio, att efterträda den regeringstjänsteman som tidigare varit ordförande i byggnadsarbetarnas »fackförening» i Brasiliens huvudstad Brasília. Den nye representanten för Brasílias 70 000 byggnadsarbetare fick vid valet 500 röster, vilket räckte gott och väl för att bli vald eftersom han var den ende kandidaten. Efter valet avgav den nye facklige ledaren följande principdeklaration (vi citerar ur *Latin America* nr 23/76): »Fackföreningens viktigaste uppgift är att samarbeta med myndigheterna för att hjälpa dessa att upprätthålla ordningen. Detta framgår klart av våra lagar. När fackföreningarna lägger sig i löneförhandlingarna blir resultatet bara anarki. Kommunistiska lycksökare och allehanda subversiva krafter är ständigt i verksamhet för att dominera arbetarna. En okunnig, illiterat och undernärd arbetare som kommer hem från jobbet utträttad sent på kvällen är knappast i stånd att börja fundera på hur stor löneförhöjning han borde ha. Så snart en »röding» lyckas få in i arbetarens huvud att löneförhöjningen borde vara så eller så stor så håller han bara med. Men de enda som förstår problemet med lönerna är ju de myndigheter som har hand om dessa frågor. Det finns inga som är bättre lämpade att fastställa lönernas storlek än de som sitter i regeringen – det är ju de som har hela landets utveckling att tänka på.»

Vågar vi gissa att Geisels diktatur knappast kommer att få några problem med denne facklige kämpe?

Showen är över

När OAS (Organisationen för Amerikas Stater – den USA-kontrollerade samarbetsorganisationen för Nord- och Sydamerikas stater) möttes i Santiago i juni i år var redan detta en stor framgång för Pinochet-juntan. Santiago var en »respektabel» mötesplats. Juntans hårdaste kritiker i Amerika – Kuba och Mexico – lyste med sin frånvaro i detta möte mellan vänner; Kuba därför att man inte är medlem av OAS, Mexico därför att den mexikanska regeringen bojkottade konferensen i protest mot att det inte gick att få mötet flyttat från Santiago.

Skickligt lyckades Pinochet-juntan förvandla den i sak helt betydelselösa konferensen till en show- och PR-föreställning för den chilenska regimen. Henry Kissinger, som gästade Santiago mellan sina sammanträffanden med Olof Palme i Sverige och Sydafrikas president Vorster i Västtyskland, spred glans över tillställningen och utlovade Pinochet-juntan sitt och USA-imperialismens fortsatta stöd. »Detta var den mest harmoniska konferens som jag har bevisat», var Kissingers belåtna kommentar när spektaklet var över.

Den viktigaste punkten på dagordningen var situationen för de mänskliga rättigheterna i Latinamerika. Ett angeläget ämne, förvisso, men det mördarband som samlades i Santiago inger måhända inget större förtroende i dessa frågor.

Den näst störste mördaren av dem alla, Augusto Pinochet, angav tonen i sitt inledningsanförande. »Chile föreslår skapandet av en regional lagstiftning mot brott mot de mänskliga rättigheterna på kontinenten», förkunnade Pinochet högtidligt. Förslaget gick igenom med stor majoritet. Överenskommelsen var, framhöll Pinochet i första hand riktad mot Cuba, det land som enligt Pinochet – och här fick han medhåll från massmördaren nummer ett, Henry Kissinger – var det land i Amerika där de grövsta brotten mot de mänskliga rättigheterna begås.

Det förekom dock även kritik mot Chiles regering under konferensen. Ett officiellt OAS-dokument om Pinochet-juntans brott mot de mänskliga rättigheterna lades fram under mötet, men delegaterna enades om att anklagelserna föreföll litet väl vaga. »Föranleder ingen åtgärd» lød beslutet.

Den hårdaste kritiken mot Pinochet-juntan framfördes av Jamaicas utrikesminister Dudley Thompson. Jamaicas delegation blev följdriktigt utfryst under konferensen av Pinochet, Kissinger och dom andra grabbarna.

Spåren leder till Washington

Jamaicas regering, ledd av premiärminister Michael Manley, Fidel Castros bästa och kanske ende vän bland latinamerikanska regeringschefer, är inte särskilt populär i Washington. Inte heller bland direktörer och aktieägare i de USA-ägda bauxit-bolag som Manleys regering har beslutat nationalisera.

Situationen känns igen. Och, mycket riktigt: en »destabiliseringskampanj» av nästan samma slag som den som drabbade Chile under Allende har den senaste tiden iscensatts av den USA-stödda högeroppositionen på Jamaica.

Det reaktionära våldet trappas stadigt upp; under de sex första månaderna i år mördades över 100 personer på Jamaica i samband med högers mördränder, sabotage och terrorist-attacker. Ett stort antal vapenförråd tillhörande högerextremister har avslöjats. Hos en av de ledande oppositionspolitiker-na har man påträffat en detaljerad, skriftlig plan för ett militärt maktövertagande. I den nordamerikanska pressen – och i stora delar av den inhemska – har en intensiv och samordnad kampanj dragits igång för att svärta ned Manleys regering och förbereda opinionen på ett nära förestående maktövertagande av pålitligt anti-kommunistiska krafter. En hemlig »Antikom-munistisk Liga» har efter känt argentinskt mönster bildats i syfte att eliminera vänstersympatisörer och påskynda proces-sen.

Allmänna val skall enligt planerna hållas i juni nästa år. Manleys parti väntas vinna en överlägsen seger. Om nu inte »destabilise-ringskampanjen» kan förhindra att valen kommer till stånd, förstås.

Det finns all anledning att bevaka och avslöja vad som händer på Jamaica. Spåren leder till Washington.

Solsjenitsyn chilensk hedersmedborgare?

Den chilenska tidningen *La Tercera de la hora* har på förslag från en av sina läsare startat en kampanj för att Pinochet skall erbjuda Alexander Solsjenitsyn chilenskt medborgarskap som tack för Solsjenitsyns kamp mot världskommunismen. Solsje-nitsyn har vid flera olika tillfällen uttryckt sin belåtenhet med det sätt på vilket Pinochet-juntan försöker att »lösa kommunist-frågan».

Venezuela bryter med Uruguay

Efter vårens och försommarens fruktansvärda repressionsvåg i Uruguay försökte fler människor än på mycket länge söka politisk asyl på olika ambassader i Montevideo. Bland annat lyckades en grupp på drygt 100 personer – däribland fem flygofficerare – att ta sig in på den mexikanska ambassaden.

Denna flyktinginvasion gav upphov till den allvarligaste diplo-matiska konflikten någonsin mellan Mexicos och Uruguays regeringar. Sedan Mexico förklarat sig berett att bevilja asyl åt flyktingarna på ambassaden förklarades Mexicos ambassadör »persona non grata i Uruguay och tvingades att omedelbart lämna landet. Några dagar senare, i början av juli, bröt sig en grupp individer – förmodligen polisagenter – in på Mexicos ambassadområde i Montevideo och rövade bort en kvinna som tagit sin tillflykt till ambassaden. Efter detta även efter uruguayanska förhållanden unika brott som alla diplomatiska överenskommelser beslöt Mexicos regering att omedelbart avbryta de diplomatiska förbindelserna med Uruguay.

I skymundan av kungabrillopet sammanträffade lördagen den 19 juni exilledarna för tre chilenska vänsterpartier med repre-sentanter för Chilekommittén i Stockholm. De tre Chile-ledarna var Bosco Parra, generalsekreterare för Kristna Vänstern, Oscar Garreton, generalsekreterare för MAPU-partiet och Nelson Gutiérrez, medlem i politbyrån för Revolutionära Vänsterrörel-sen (MIR).

Vid mötet överlämnade representanter för Chilekommittén 25 000 kronor till de tre ledarna för arbetet inom de underjordiska motståndskommittéerna i Chile.

Motståndskommittéerna organiseras inom fabriker, jordbruk, slumstäder, skolor och universitet. I frånvaro av en enad

vänsterfront är de motståndets verkliga grundval i kampen mot Pinochets militärdiktatur. Bakom motståndskommittéerna står främst MIR, MAPU, Kristna Vänstern och sektorer ur Socialist-partiet, men de stöds i praktiken av medlemmar ur alla de chilenska vänsterpartierna och även av medlemmar i Kristdemo-kratiska Partiets demokratiska vänster. Till motståndskom-mittéerna sluter sig också många juntamotståndare som inte är medlemmar i något parti.

De tre motståndsledarna framhöll hur viktigt det är att det politiska och materiella stödet till det chilenska folkets kamp fortsätter och förstärks. De betonade att kampen i Chile kommer att bli lång och svår, men att motståndet långsamt växer.

Detta är Siglo XX, tenngruvan som är ryggraden i Bolivias ekonomi. Gruvarbetarna här är kända i hela Latinamerika för sin välorganiserade kamp mot diktaturen.

— Omedelbart efter kuppen i Chile kallade vi till ett allmänt fackföreningsmöte för att diskutera vad vi kunde göra för att stödja våra chilenska kamrater. Vi visste ju själva sedan Banzers militärkupp i vårt land 1971, hur viktig den internationella solidariteten är.

Vi står utanför öppningen ner till den stora tenngruvan Siglo XX och talar med en gruvarbetare. Morgonskiftet har just slutat och eftermiddagsskiftet skall strax gå på. Ur den lilla mörka gruvöppningen kommer de små tågen som transporterar arbetarna ut och in i berget.

— På fackmötet antog vi enhälligt en resolution som fördömde Pinochetjuntan och som manade arbetarklassen i hela världen till aktiv solidaritet med våra chilenska bröder och systrar. Vi beslöt också att alla arbetare här i Siglo XX skulle ge en dagslön var till kamraterna i Chile, till motståndet.

Gruvarbetare i Bolivia:

Oss knäcker dom aldrig!

En hel dagslön är mycket när lönen inte ens räcker till ordentlig mat. Men klassolidaritet är något mycket konkret för gruvarbetarna här i Siglo XX. Solidariteten med de chilenska arbetarna är något självklart.

Möte utanför gruvan

Vi har gått ner till gruvmyndigheten tillsammans med en kamrat som känner flera fackliga ledare och andra gruvarbetare. Inom ett ögonblick står vi mitt i en klunga på 20–30 arbetare, en klunga som snabbt växer när fler arbetare kommer upp ur gruvan. Vi talar naturligtvis inte bara om Chile. Gruvarbetarna berättar också om sin

kamp mot Banzerdiktaturen och frågar oss om Sverige. Att Sverige inte är socialistiskt, det har många redan förstått. Men vad är det egentligen för ett land?

Mötet blir kort men intensivt. De flesta har just gått av skiftet och är hungriga, trötta och nersmetade med lera och gruvdamm. Tio timmars tungt arbete kräver vila.

Siglo XX ligger en dagsresa söder om huvudstaden La Paz. Här finns de rika tennfyndigheter som fortfarande utgör hjärtat i den bolivianska ekonomin.

Att resa från La Paz till Siglo XX är som att resa från en värld till en annan. Områ-

det ligger mycket isolerat och den enda väg som leder dit går genom oländiga bergstrakter. Vägen liknar mest en bred stig och bussen skumpar fram. Dammet väller in och vi hostar förtyvlat.

»Död åt Banzer!«

Det är sen eftermiddag när vi kommer fram till gruvbyn Llallagua, en av byarna i distriktet Siglo XX. Husväggarna är fullskrivna med paroller. »Che lever!«, »Död åt Banzer!« och »Leve generalstrejken!«, läser vi. På torget utanför fackföreningens hus reser sig en mäktig staty — en gruvarbetare med borsten i ena handen och ett gevär lyft mot skyn i den andra. En arbetare säljer helt fritt Kommunistpartiets tidning »Enhet« till förbipasserande på gatan. I La Paz skulle man inte ens våga nämna partiet vid namn med hög röst.

Senare på kvällen, när vi slår på radion, får vi in fackföreningens lilla radiostation, »Gruvarbetarens röst«, som just kraftigt fördömer regeringens förtryck. Det är knappt vi tror vi är i Bolivia.

Och morgonen därpå hamnar vi alltså mitt i ett politiskt möte utanför gruvmyningen. Gruvarbetarna själva kallar stolt området för »fritt territorium».

Massakrer och kamp

Gruvarbetarna i Siglo XX är kända i hela Latinamerika för sin modiga och välorganiserade kamp mot de olika diktatorer som suttit vid makten i Bolivia. Militären har flera gånger invaderat området och kallblodigt genomfört massakrer på obehäpnade män, kvinnor och barn. Fackliga ledare har fängslats, torterats och landsförvisats. Och man har på alla sätt försökt hålla gruvarbetarna ständigt isolerade från andra oppositionella i landet. Men deras fackliga och politiska kamp har man aldrig helt lyckats slå ner, den har aldrig krossats.

Dels beror detta naturligtvis på att fortsatt produktion utan avbrott vid tenngruvorna är livsviktig för den bolivianska överklassen och dess utländska uppbackare, främst då USA. Men framförallt beror det på att gruvarbetarna kunnat ena sig och sedan tiotals år fört en hård och orädd kamp. Det är därför man med stolthet i rösten kallar distriktet Siglo XX för »fritt territorium». Men det är fortfarande ingen verklig frihet. Gränserna för denna »frihet» sätts i sista hand av general Banzer och hans militärjunta. Därför fortsätter gruvarbetarna sin kamp.

Medeltida förhållanden

Fritt från utsugning och misär, det har Siglo XX aldrig varit. Siglo XX betyder »Tjugonde Seklet». Men arbets- och levnadsvillkoren för gruvarbetarna och deras familjer påminner mest om medeltiden. Dagslönen för en vanlig gruvarbetare är omkring en och en halv dollar. En och en halv dollar för tio till tolv timmars hårt arbete i en mörk, fuktig gruva där man nästan kvävs av dammet.

– Ventilation är ett okänt begrepp för gruvans herrar, säger Luis, facklig ledare.

– För dem är en vanlig gruv-
arbeters liv inte mycket värt.

Varje dag kanske den sista

Arbetsdagen har ingen särskild matrast. De flesta äter ingenting alls under hela tiden

nere i gruvan. Men alla arbetare har en liten väska på ryggen. Där förvaras cocabladen. De innehåller litet kokain. Genom att tugga cocablad döljer man tröttheten och dövar hungern. När skiftet är slut hänger cocaväskan tom på ryggen och mungiporna är svarta av coca-saft och saliv blandat med gruvdamm.

Olyckorna i gruvan är många. Gruvarbetarens familj vet att varje dag kan vara mannens sista. Att han kanske inte kommer levande hem till kvällen. Gruvan dödar också långsamt. Tio till femton år, längre orkar nästan ingen arbeta i gruvan. Sedan dör man av stendammslunga, silikos, och av tuberkulos. Eller lever vidare, invalidiserad av sjukdomar.

35-åriga gamlingar

Några gamla gruvarbetare som fortfarande arbetar nere i gruvan finns inte. Formellt finns en ålderspension om man orkar arbeta till dess man är 55 år. Men pensionsåldern är ett hån. De som uppnått den åldern som aktiva gruvarbetare kan räknas på ena handens fingrar.

– Han därborta är 35 år. »Gamlingen» kallar vi honom. Själv är jag 30 år, har arbetat i gruvan sedan jag var 19, säger Luis.

Gruvarbetarna äter inte mycket. De dövar hungern med cocablad. Den som uppnått 35 års ålder kallas gamling. De som inte dödas i olyckor dör i allmänhet av silikos i unga år.

Man kan direkt höra åren i gruvan hos dessa 30–35-åriga gamlingar. Deras röster är så hessa, förstörda av dammet. De nästan väser fram orden.

Att arbeta i gruvan innebär att offra sin kropp. Även om man inte dör i någon olycka, så blir man snart fysiskt utsliten. Men gruvarbetarnas kampvilja, enhet och organisering råvarken gruvan, dess herrar eller regeringen och dess knektar på. I Siglo XX kryper man inte för förtryckarna, man bekämpar

dem. Och man försvarar med sina liv de fri- och rättigheter man kämpat sig till.

Också kvinnorna kämpar

I Siglo XX är arbetarnas kamp högt utvecklad. Här är det heller inte bara arbetarna, männen, som kämpar. Här deltar också kvinnorna allt mer i kampen.

Det var i slutet på 60-talet som kvinnornas organisering tog fart. Flera fackliga ledare hade fängslats och förts till La Paz. Alla försök att få dem

»Che lever» - här i Siglo XX är arbetarna så starka att de kan ta sig politiska friheter som är otänkbara i övriga Bolivia. Gruvarbetarna kallar området ett »fritt territorium».

Gränserna är deras, solidariteten är vår

frigivna hade misslyckats. Under männens protester och förbannelser åkte då ett 60-tal kvinnor och barn till huvudstaden. Där satte de sig utanför fängelset och inledde en hungerstrejk. Många arbetare och studenter i La Paz solidariserade sig med dem och tog upp kravet på de fackliga ledarnas frigivande. Regeringen tvingades ge efter.

– Vi åkte hem som segrare, berättar Dometila Chungara, en av initiativtagarna till aktionen. Idag är hon kvinnornas ledare i Siglo XX.

– Våra män förbannade oss när vi åkte, de var ju inte vana vid att vi kvinnor tog egna initiativ. Vi skulle hålla oss hemma och låta männen kämpa, tyckte de. Men de måste samtidigt hålla med oss om att vår aktion varit framgångsrik.

Kvinnornas kamp var en del av männens kamp, av den gemensamma kampen. Men många gruvarbetare förstod till en början inte det. Kvinnorna fick därför också slåss med sina män för att få och kunna organisera sig.

– Idag finns många problem kvar. Men vi har hunnit en bra bit på väg med våra män, fortsätter Dometila.

– Idag är det självklart att vi kvinnor är representerade på alla fackliga möten. Vår kvinnoförening har börjat bli accepterad av männen som gruvarbetarhustrurnas fackförening. Och vid alla strejker och konflikter häruppe har vi i handling visat var vi står.

– Nu för tiden hör vi inte längre några som ropar »Gå hem till köket! Det här skall ni inte lägga er i, ni förstår ändå ingenting!» när vi talar på möten. Männen börjar äntligen förstå att vi aldrig kan besegra fienden om inte hela klassen kämpar tillsammans – män, kvinnor och barn.

Facklig återuppbyggnad

1974 förbjöds allt fackligt arbete i Bolivia. Regeringen för-

sökte krossa facken. Ledare fängslades och tvingades gå i landsflykt. Fackens fri- och rättigheter upphävdes. Och regeringen utnämnde samarbetsmän till arbetarnas »representanter».

Samtidigt införde man lönestopp. Men något prisstopp blev det naturligtvis inte.

Då bildade gruvarbetarna baskommittéer för att åter bygga upp sin fackförening. I början av maj i år höll man – trots förbudet mot facklig verksamhet – en nationell, facklig kongress. Kongressen markerade att man åter byggt upp facket. Samtidigt innebar den en vidareutveckling av riktlinjerna för det fackliga arbetet.

Kritik mot gamla ledare

Många gamla ledare utsattes för hård kritik för undfallenhet gentemot diktaturen och blev inte omvalda. Kongressen antog vidare en kampplattform för landets samtliga gruvarbetare. I plattformen fördöms i hårda ordalag regimen förtryck av de mänskliga, fackliga och politiska fri- och rättigheterna. Man kräver återupprättande av de fackliga rättigheterna och legalisering av det idag förbjudna bolivianska LO, COB. Man kräver amnesti för alla politiska fångar i landet och uttalar sitt stöd såväl för andra folkliga sektors kamp mot Banzerdiktaturen som för all annan anti-fascistisk kamp världen över. Och man ställde ett ultimatum till regeringen för lönehöjningar.

Sedan lönestoppet 1974 har nämligen priserna rasat i höjden med flera hundra procent. För att kompensera denna enorma sänkning av reallönerna, krävde kongressen lönehöjningar på sammanlagt 260 procent. Konkret innebär detta att en vanlig gruvarbetarlön skulle höjas från omkring 1,5 dollar om dagen till 4 dollar. Man gav regimen 30 dagar på sig, från den 7 maj, att genomföra dessa lönehöjningar.

Banzer och hans knektar vägrade gå med på lönekraven. Istället slog man till med militärt våld mot gruvarbetarna. Åter omringades Siglo XX av trupper, gruvarbetare mördades och ledare fängslades. Gruvarbetarna inledde en generalstrejk på obestämd tid. Exakt vad som sedan hänt är i skrivande stund (början av juli) ännu svårt att säga. Den verkliga informationen tar lång tid från Bolivia. Klart står att regimen nu slår hårt mot gruvarbetarna och deras nyligen återuppbyggda fackföreningar. 25 fackliga ledare har i samarbete med Pinochetjuntan förvisats till södra Chile. (Se ruta härintill.) Men klart är också att gruvarbetarna inte heller denna gång har givit upp.

»Vi är inte ensamma»

– Många av oss kommer att dö. Men vi är inte rädda, vi kommer att fortsätta vår kamp till slutet, sade Dometila när vi skildes i april i år.

Namn: Hugo Banzer Sudrez. Yrke: General och president i Bolivia. Specialiteter: Mord, tortyr och förtryck. Arbetsgivare: Imperialismen och den bolivianska överklassen.

– Vi är inte ensamma, fortsatte hon och visade oss en kamphälsning från mexikanska arbetare. Det var en knuten näve, tecknad på en grov träbit. Texten på baksidan lydde:

– Gränserna är deras men solidariteten är vår.

P.F. och L.P.

Frige Lopez!

Att militärdiktaturerna i Latinamerika alltmer samordnar sina förtryckarapparater är känt sedan länge. Den bolivianska regeringens ökade förtryck under den senaste tiden innehåller ännu ett exempel på denna samordning. Sedan gruvarbetarstrejkens början har hundratals fackligt aktiva arresterats. Av dessa deporterades nyligen 25 fackliga ledare till Chile. Bland dem befinner sig Victor López, på kongressen i maj omvald till generalsekreterare för Bolivianska Gruvarbetarförbundet.

Enligt samstämmiga uppgifter hålls de 25 ledarna genom samarbete med Pinochetjuntan nu fängslade på okänd ort långt nere i södra Chile. De är helt isolerade från yttervärlden och man har inte hört något från dem sedan de deporterades den 21 juni. Man fruktar nu för deras liv.

Vi protesterar mot dessa övergrepp och kräver av den bolivianska regeringen

ATT alla politiska fångar i landet friges, och

ATT de till Chile deporterade fackliga ledarna omedelbart tillåts att, om de så önskar, återvända till Bolivia och där vistas i frihet.

Av den chilenska juntan kräver vi

ATT de bolivianska fackliga ledarna omedelbart friges och garanteras utresa från Chile till det land de själva önskar.

Ta upp frågan på din arbetsplats! Skicka protestuttalanden med ovanstående krav till:

Presidente Hugo Banzer, Casa del Gobierno, La Paz, BOLIVIA.

Presidente Augusto Pinochet, Edificio Diego Portales, Santiago, CHILE.

Två ton kläder till Valparaiso

Högtalarbilen kör in i bostadsområdet följd av 7-8 andra bilar. Några personer stannar upp och undrar vad som är på gång. Men många vet redan att det är Södertälje Chilekommitté som samlar in kläder till politiska fångar i Valparaiso.

I början av hösten satt vi i Chilekommittén och diskuterade vad vi skulle göra för att nå ut till så många som möjligt i stan och samtidigt ge ett bidrag till kampen i Chile. Vi insåg att det inte räckte med »det gamla vanliga»: att sälja bulletiner, dela ut flygblad och hålla appellmöten. Vi ville göra något som kunde engagera fler. Men vad?

Just då kom två chilenska kamrater till Södertälje och började arbeta i Chilekommittén. Det var från dem idén om klädinsamlingen kom.

Chilenarna hade många kamrater som satt fängslade inne i Chile och genom utsmugglade brev kände de till de vidriga förhållandena i juntans fängelser. Men de visst också att motståndet lever innanför murarna. Att de politiska fångarna solidariskt delar på mat och kläder som de får utifrån. Att fångarna på ett fängelse genomfört en hungerstrejk.

Våra chilenska kamrater sade: Om vi kan ge de politiska fångarna ett bevis på vår solidaritet och visa dem att deras kamp är känd långt utanför Chiles gränser, då ger vi dem också styrka att fortsätta den svåra kampen.

Och ur våra diskussioner föddes tanken på en insamling av kläder, konserver och vitaminer till de politiska fångarna. Genom en klädinsamling skulle vi också kunna uppnå vårt mål: att nå ut till fler än annars och ge många människor en möjlighet att bidra till motståndskampen i Chile.

Så satte vi igång med arbetet. För att kunna berätta om situationen i Chile så konkret som möjligt beslöt vi att göra Valparaiso till vår systerstad. De insamlade kläderna skulle gå till ett av de 11 fängelserna för politiska fångar där, Cárcel pública. Vi berättade om vår insamling och Valparaiso i flygblad och artiklar till lokalpressen. Vi gjorde en utställning och hade appellmöten i centrum varenda lördag.

När vi sedan åkte runt för att samla in grejerna såg vi att satsningen hade givit resultat. Vi möttes av ett väldigt gensvar överallt. Färdigsorterat, tvättat och klart för ivägskickning hade vi fått ihop två och ett halvt ton kläder, massor med konserver och vitaminer och en hel del annat. Inte bara enskilda och familjer stödde insamlingen. Över 40 av de 61 ledamöterna i kommunfullmäktige gav sitt decemberarvode till projektet. Också kyrkliga organisationer stödde oss.

Vad vi vill säga andra som arbetar för att utöka solidariteten med Chile är väl inte att ni ska göra precis som vi. Men vi vill säga att om man tar initiativ till lite ovanliga kampanjer, med tonvikten lagd på att verkligen komma i diskussion med människor och ge dem en chans till ett aktivt solidaritetsarbete, då kan man nå resultat.

Venceremos!

Södertälje
Chilekommitté/JJ

Sveriges utrikespolitik 1976-79

Vi har talat med dem som kanske får bestämma den

Imperialismens företrädare brukar sällan få komma till tals i Chilebulletinens spalter. I det här numret har vi dock gjort ett undantag. Vi har intervjuat representanter för de tre borgerliga partier som kan komma att regera Sverige under de närmaste tre åren.

Trots att svaren på många av frågorna präglas av stor förvirring och opportunistisk tro tror vi att det klart skall framgå att högerpartiet, folkpartiet och centerpartiet alla förenas av en stark vilja att slå vakt om det kapitalistiska och imperialistiska systemet.

Vi känner väl till den politik som SAP har fört i alla för Chilesolidariteten viktiga frågor. Vår kritik av den socialdemokratiska regeringen har ofta redovisats i Chilebulletinens spalter. Vi överlåter nu åt läsaren att avgöra om det skulle innebära någon förbättring för de förtryckta folken i Latinamerika om den svenska utrikespolitiken utformades av högerpartiet, folkpartiet och centerpartiet.

Chile behöver ett centerparti!

Chilebulletinen: Vilka var, enligt centerns analys, de viktigaste orsakerna till militärkuppen i Chile 1973?

Gustaf Stjernberg: De grupper i Chile som såg sina maktpositioner hotade var inte beredda att acceptera utgången av ett demokratiskt val. Och de hade maktmedel att störta regeringen. De beredde marken med prisstegringar och åkarsstrejken. Det var det klassiska mönstret att först skapa missnöje, sedan använda sina maktmedel, i det här fallet krigsmakten. Att amerikanerna välkomnade kuppen är uppenbart, att de direkt eller indirekt medverkade till kuppen verkar också klart. USA spelade en oanständig roll i Chile under Allende. Jag har läst Allendes argumentering vad gäller de amerikanska kopparbolagen och jag tycker att han hade helt rätt. De hade tagit oskäligen vinster och Chile hade rätt till sin egen koppar.

ChB: Vad anser du om USA:s

Gustaf Stjernberg, tituleras fil kand, sitter i riksdagshuset och skriver motioner om utrikes- och biståndspolitik åt centerriksdagsmännen.

roll i Latinamerika?

GS: USA spelar en otillständig roll i Latinamerika. En massa amerikanska bolag har tillgångar i Latinamerika, som de försöker rädda. Där ställer USA:s regering upp genom att använda maktmedel. USA är intresserat av maximala

vinster, inte av de sociala revolutioner som är nödvändiga.

ChB: Är centerpartiet för revolutioner i Latinamerika?

GS: Javisst. Det är nödvändigt med jordreformer, det är nödvändigt med demokrati, nödvändigt att ekonomierna producerar för folkens behov. Jag anser att USA borde göra sig av med sina fördomar om sociala revolutioner.

ChB: Fördomar? Menar du att det skulle ligga i USA:s intresse att det blev revolutioner i Latinamerika?

GS: Ja, det handlar om fördomar, okunnighet. Det skulle stärka USA om de lät sig omges av parlamentariska demokratier. Då skulle de inte behöva vara rädda för revolutioner.

ChB: Nu blir jag väldigt nyfiken på vad du menar med revolutioner. Tydligt talar du om två olika slags revolutioner.

GS: Jag talar om sociala revolutioner. Folket måste göra sig av med diktaturen och skapa en ekonomi som är till för folket. Men vi är ju ett borgerligt parti – vi är inte emot att kapital förs över gränser. Men visst måste det till en revolution.

ChB: Men inte en socialistisk revolution?

GS: Marx ville ju att kommunistpartiet skulle genomföra revolutionen och leda folket till kommunismen. Jag vill att folket ska göra revolution och sedan bestämma själva om de vill ha socialism eller något annat.

ChB: Och sådana förändringar tror du skulle ligga i USA:s intresse?

GS: Ja, men amerikanerna har inte förstått det. De är bara intresserade av att det är lugn och ro, law and order. Men de folk det gäller är inte utan skuld till att det finns sådana regimer som i Chile, Paraguay osv. Om de bara kunde ena sig emot regimerna så skulle de ju kunna befria sig. Ta Chile t ex där har det ju aldrig funnits en enad motståndsrörelse. Man borde ena sig och kasta ut juntan och sedan göra upp sinsemellan. Nu är man i luven på varandra i stället. Det skulle behövas ett centerparti i Chile.

ChB: Centerns ungdomsför-

bund tycker att Sverige borde lämna Världsbanken, vad tycker partiet?

GS: Vi tycker att Sverige ska stanna i Världsbanken och arbeta för ett demokratiskt styre inom den, så att USA inte blir lika dominerande i förhållande till de små länderna.

ChB: Skulle situationen för de förtryckta folken i Latinamerika påverkas i något avseende om det blev en borgerlig regering?

GS: Nej. I en sådan regering skulle centern vara dominerande och vår utrikespolitik skiljer sig inte från socialdemokraterna.

ChB: Varför gjorde ni då gemensam sak med folkpartiet och moderaterna och lyckades sänka biståndet till Kuba, med motiveringen att kubaner slogs i Angola?

GS: Det var inte det som var skälet. Har du läst vår motion?

ChB: Nej, jag brukar inte läsa era motioner.

GS: Det är ju motionen som räknas. Där förklarade vi att Kuba nu har blivit så starkt att det inte behöver bistånd.

ChB: Vad kan Sverige göra för att bidra till en demokratisk utveckling i Chile?

GS: Påverka internationella organisationer att påverka Chile.

ChB: Ekonomiskt då?

GS: Vi har väl nästan ingenting där. Det är väl bara Tändsticksbolaget.

ChB: Nejdå. Atlas Copco, SKF, AGA...

GS: Ja, men kan man inte göra som med Sydafrika? Det tycker jag. Jag vet inte riktigt hur regeringen har gjort där, men det verkar ju ha haft en viss återhållande effekt.

ChB: Ditt ungdomsförbund kräver bojkott.

GS: Det gör inte partiet. Erfarenheterna av bojkotter

USA har stor och positiv roll i Latinamerika!

David Wirmark, ordförande i folkpartiets utrikespolitiska nämnd och tippad SIDA-chef om det blir borgerlig regering.

Chilebulletinen: Vilka var, enligt folkpartiets analys, de viktigaste orsakerna till militärkuppen i Chile 1973?

David Wirmark: Den grundläggande orsaken tror jag var att Allendes ekonomiska politik var felaktig och därför misslyckades. Det går inte att öka penningutfödet om det inte har någon täckning i ökad produktion. Jag tror det berodde på att Allende inte var ekonom, att han lät de sociala skälen ta överhand över det ekonomiska förnuftet.

ChB: Men räcker detta som förklaring till en militärkupp som saknar motstycke i blodighet och som följts av snart tre års terror?

DW: Nej, där får man nog söka orsakerna hos den chilenska militären. I motsats till i en del andra latinamerikanska länder, tex Peru, kommer militärerna i Chile ofta från landet, är ofta dåligt

utbildade och politiskt omedvetna.

ChB: Anser du att det fanns något utländskt inflytande bakom kuppen?

DW: Ja, jag har naturligtvis läst om vad vissa amerikanska storbolag och CIA sysslade med. Och de uppgifterna är väl inte alls otroliga. Det skedde troligen en viss utländsk inblandning, ja.

ChB: Vad anser du allmänt om USA:s roll i Latinamerika?

DW: USA har ju ett mycket stort ekonomiskt inflytande, det är på gott och ont. Utländska investeringar måste bedömas från fall till fall, men i stort sett har de amerikanska investeringarna i Latinamerika en stor och positiv betydelse. Och USA är en mycket viktig marknad för Latinamerika.

ChB: Om folkpartiet fick välja ett huvudmottagarland i Latinamerika för svenskt bistånd, vilket skulle ni välja?

DW: Vi har förordat bistånd till Costa Rica eller Peru. Men vi tror också mycket på att stödja fackföreningsrörelsen i olika länder.

ChB: För några år sedan ingrep Indien militärt i dåvarande Östpakistan för att hjälpa till att störta den sittande regeringen. Då krävde inte folkpartiet att Indien skulle bestraffas genom minskat svenskt bistånd. Men när kubanska soldater, på begäran av Angolas lagliga regering, hjälpte Angola att stå emot invasionstrupper från Sydafrika och Zaire, då krävde de borgerliga partierna att

positiv till.

ChB: Situationen för politiskt förföljda i Latinamerika är fruktansvärd just nu. I Argentina är det inte mist de över 15 000 flyktingarna från andra latinamerikanska länder som drabbas. Tror du att en borgerlig regering skulle föra en generösare flyktingpolitik?

GS: Nej, jag tror inte att ett regeringsskifte skulle innebära några förändringar.

visar att man måste ha hundraprocentig uppslutning för att det ska ge effekt. Låt oss säga att man krävde bojkott i FN och förlorade omröstningen. Då skulle FN ha sagt att Chile har en legal regim, det skulle ju vara ett fruktansvärt bakslag.

ChB: Det finns ju många slags bojkott. Tex hamnarbetarnas importbojkott, bojkott mot chilenska varor.

GS: Ja, de sakerna är jag

Sveriges bistånd till Kuba skulle reduceras. Hur går det ihop?

DW: Frågan är felformulerad. Vi ville ha en sänkning av Kubabiståndet för att Kuba har uppnått en så pass hög grad av utveckling att resurserna borde sättas in på fattigare länder. Du kan inte hitta en rad om Angola i riksdagsbeslutet.

ChB: Nej, men i riksdagsdebatten användes Angolafrågan som ett slagträ för er ståndpunkt.

DW: Det var moderaterna som tog upp det där och sedan nämndes det väl av representanter från... andra partier.

ChB: Vad kan Sverige göra för att bidra till en demokratisk utveckling i Chile?

DW: Kritisera juntans tortyr, behandling av fångar, ovilja att införa demokrati. Chile var ju under lång tid det mest demokratiska landet i Latinamerika. Därför tror jag inte att Chiles folk i längden kommer att acceptera Pinochets regim.

ChB: Det har väl Chiles folk aldrig gjort. Frågan är vad man kan göra för att bli kvitt regimen.

DW: Vad vi kan göra är väl att stöda de partier vi tycker är bäst. I folkpartiet har vi haft störst sympatier för radikalpartiet och vänsterfalangen i det kristligt demokratiska partiet.

ChB: Ger ni stöd åt dem?

DW: Nej, vi har inga pengar.

ChB: Anser du att svenska staten borde ge stöd åt motståndet i Chile?

DW: Ja, där har folkpartiet ett utarbetat förslag. För att undvika de diplomatiska komplikationerna borde staten ge pengar till fonder som står de svenska politiska partierna nära. Sedan ger partierna stöd

åt de chilenska partier de tycker är bäst.

ChB: Ett av Chilekommitténs viktigaste krav är att juntan i Chile ska bojkottas på olika plan. Hur står ni i den frågan?

DW: Fanns det ett FN-beslut, så skulle vi säga ja. Men vi har en princip om fri handel. Ett förbud mot att handla med Chile eller mot att investera i Chile, det är jag emot.

ChB: Du är emot förbud, men vad tycker du om att svenska företag gör affärer i Chile och med Chile?

DW: Investeringar måste be dömas från fall till fall. Om ett land vill ha en investering och den passar in i landets planer, så är jag för.

ChB: »Ett land»? Jag frågade om Chile.

DW: Chile är inte attraktivt för investeringar idag, det ekonomiska läget gör att Chile knappast är intressant.

ChB: Ett annat av våra krav är att Sverige måste lämna Världsbanken. Där vet jag att ni har en annan åsikt, därför frågar jag: vad tror du att Sverige i Världsbanken kan göra, som vore positivt för Chiles utveckling?

DW: Sverige kan göra mycket i Världsbanken, inte för Chile men för u-länderna. Vi bör försöka ändra röstförhållandena och stöda u-landssynpunkterna. Men jag anser att Världsbanken redan idag gör stor nytta för u-länderna.

ChB: Under Pinochet-tiden har den t ex gett tre stora lån till Chile.

DW: Folkpartiet har inte kritiserat regeringen för att den reserverat sig i Världsbanken mot lån till Chile.

ChB: Skulle en borgerlig regering också reservera sig?

DW: Vet inte. Men det hade varit bättre om Världsbanken inte hade beviljat några sådana lån.

ChB: Men är inte det att säga ja till ekonomiska påtryckningar mot juntan? (Lång tystnad.)

DW: Hur man ställer sig till ett lån, det är ju ett samspel mellan ekonomiska bedömningar och bedömningar av om landet har fullgjort sina åtaganden osv. Då kan man komma in på bedömningar som är på gränsen till det politiska.

Fram för den demokratiska imperialismen!

Chilebulletinen: Kan du säga något om orsakerna till militärkuppen i Chile?

Carl Bildt: Det är en lång historia, det rörde sig om en samverkan mellan olika krafter på yttersta höger- och vänsterkanten, en kraftig polarisering som banade väg för kuppen.

ChB: »Yttersta vänstern»?

CB: Ja, den bidrog till polariseringen, skapade skräck hos medelklassen och därigenom en stämning som underlättade kuppen. Vänstern skapade en »bas» för en antidemokratisk utveckling, och de båda ytterligheterna hjälpte varandra.

ChB: Vilka partier syftar du på när du talar om »yttersta vänstern»?

CB: MIR-rörelsen, i första hand – den var visserligen liten, men spelade ändå en viktig roll. Kommunistpartiet, däremot, förde snarast en taktiskt försiktig politik – i Chile liksom på en rad andra håll i världen. Men det fanns vänsterradikala element inom Kommunistpartiet och Socialistpartiet också. Kubas inflytande måste nog framhållas i det här sammanhanget.

ChB: I ett uppmärksammat tal för en tid sedan gick Gösta Bohman ut och anklagade Chiles kommunistparti för att ha varit huvudsakligen för militärkuppen i Chile. Hur stämmer det...?

CB: Du missuppfattade nog vad Bohman sa – han talade om »kommunistiska krafter» i allmänhet, utan att peka ut kommunistpartiet. Men jag vill upprepa vad jag sa tidigare om polariseringen, det var polariseringen mellan ytterligheterna som banade väg för kuppen. Men sen är det ju i regel så att det är extremhöger som sitter på vapnen.

ChB: I Sverige också?

CB: Någon extremhöger har vi knappast i Sverige.

ChB: (misstrogn blickar)

Carl Bildt, Gösta Bohmans personlige sekreterare. Fungerar också som moderata samlingspartiets internationelle sekreterare.

Du nämnde Kubas roll i samband med bakgrunden till militärkuppen men ingenting om USA, som väl ändå ligger närmare till hands?

CB: Jag vill inte alls försvara USAs inblandning, men den var ingen avgörande faktor – jag är övertygad om att kuppen hade kommit även utan USA. Visst vet jag att USA kanaliserade en del pengar till oppositionen i Chile, men såvitt jag vet fanns det ingen direkt inblandning från USAs sida just vid själva kuppen.

USA befinner sig ju i en väldigt svår situation i Latinamerika.

Ibland har USA varit intresserat av att stödja en demokratisk utveckling – framför allt under Kennedy-tiden – men det är bara att beklaga att detta inte tycks prägla USAs nuvarande utrikespolitik.

I Chile är jag övertygad om att USA egentligen hade föredragit en demokratisk utveckling. Det stora dilemma tycks

vara att det är så svårt att finna en bas för en demokratisk utveckling i Latinamerika. Demokratierna »bry-

ter samman», och det är inte mycket USA kan göra för att förhindra det.

ChB: Men ser du inget mönster i Latinamerika – USA-stödda högerdiktaturer upprättas i land efter land, hela södra Latinamerika styrs idag av USA-stödda terrorregimer...

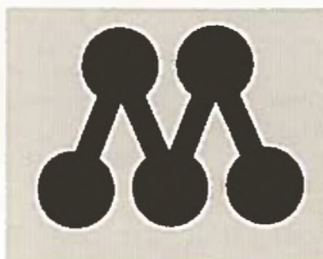
CB: Jo, men som jag sa var USAs utrikespolitik annorlunda på 1960-talet, då fanns det ju starka tendenser till ett slags »demokratisk imperialism» från USAs sida. Kennedy-perioden... USA försökte då påtvinga Latinamerikas eliter demokratiska värderingar som var dem främmande.

ChB: Har du läst Philip Agees bok – den handlar just om den här tiden? (Se Chilebulletinen 7/75 för en presentation av Agees bok »Cia inifrån. Dagbok 1956–74». I boken beskrivs ingående hur CIA under 1960-talet ihärdigt försökte undergräva de borgerliga demokratierna i Latinamerika och ersätta dessa med högerdiktaturer, red anm.)

CB: Philip Agee?

ChB: Ja, den där avhoppade CIA-agenten som skrev en bok...

CB: Javisst ja, jo den har jag sett. Problemet är väl att vissa delar av USAs utrikesförvaltning tycks vara svårkontrollerade.

ChB: Svenska bolag spelade ju en viss roll för utvecklingen i Chile. Hur ser du på det?

CB: Vet ej vilken roll svenska bolag kan ha spelat. Självfallet måste dom anpassa sig till reglerna på platsen, det är i princip samma dilemma – att anpassa sig – om man upprättar kontor i Moskva, Johannesburg eller Santiago. Men man bör förvänta sig att dom svenska företagen gynnar en demokratisk utveckling.

ChB: Ett slags »demokratisk imperialism», alltså?

CB: Ett dilemma, det medger jag. Men jag är själv en stark

anhängare av »demokratisk imperialism». Sätt det uttrycket inom citationstecken, förresten.

ChB: Bojkott?

CB: Tror inte på bojkotter. (diskussion)

ChB: Världsbanken?

På Världsbanken tror Carl Bildt. (Diskussion)

ChB: Skulle en borgerlig regering kunna tänkas ge tillstånd för svensk vapenexport till Chile?

CB: Det håller jag för utomordentligt osannolikt.

ChB: Bakom dig här på väggen hänger en skylt med texten »President Ford 1976». Tycker du att Ford är en bra president som bör bli omvald?

CB: Bra och bra, min personliga uppfattning är väl att han har gjort ett ganska medelmåttigt intryck. Men Jimmy Carter inger knappast något större förtroende i dom utrikespolitiska frågorna. För Europa tror jag det vore bra om Ford blev omvald.

ChB: På en annan skylt här i rummet står det »Support Portugal's Democrats» (Stöd Portugals demokrater), och affischen är undertecknad av några som kallar sig »Europas demokratiska ungdom». Vilka är det?

CB: Den där affischen är inte partiets, utan studentförbundets. Dom demokratiska ungdomarna i Europa är kristdemokrater, en del liberaler och så konservativa.

ChB: Finns Franz Josef Strauss' käcka ungdomar med där?

CB: Nej. Det blir alltid ett jävla tjat om den där Strauss så snart våra utrikes relationer kommer på tal...

S V

P.S. Under själva intervjun erkände Bildt att Strauss' bayerska ungdomar var med och stödde »Portugals demokrater», tillsammans med bl a Moderata Samlingspartiet. Sedan han läst en utskrift av intervjun ändrade han sig dock – först till »Inte direkt», därefter tyckte han »Nej» lät ännu bättre. Hela ovanstående intervju är granskad och godkänd av Bildt och motsvarar på ett par punkter inte vad som sades i den ursprungliga intervjun.

Pierre Fruhling och Lars Palmgren, medlemmar av Chilebulletinens redaktion, har under en månad vistats i Chile. I ett tiosidigt reportage berättar de om förtrycket och motståndet. De har fört otaliga samtal med representanter för

olika vänsterpartier, träffat anhöriga till politiska fångar, besökt folkliga matsalar och upplevt hur första maj kunde bli en arbetarklassens kampdag trots knektarnas ständiga närvaro. Här är deras rapport.

Första tiden är terrorn osynlig

Plötsligt går polisen till attack mot de tusentals demonstranterna. Batongslagen viner och så smäller det — tårgasgranaterna sveper in demonstranterna i ett ohyggligt gasmoln. Vi flyr tillsammans med andra åskådare och grupper av demonstranter.

Det är mars månad och vi befinner oss i Colombias huvudstad Bogotá. Överallt vimlar det av poliser. Vi tänker litet enfaldigt, att om snutarna är så här vanliga i Bogotá, hur måste det då inte vara i Santiago.

■ En dryg månad senare är vi där. I Santiago. Vi kommer tidigt på morgonen. Utegångsförbudet har just slutat gälla. Det första vi ser då vi åker genom staden är en karabinjär som kontrollerar legitimationen hos en tidig morgonvandrande. Hela tiden med k-pisten skjutklar.

Men sedan ser vi inte så många karabinjäran. Eller rättare sagt: De är många, de står i många gathörn i centrala Santiago och de står utanför alla viktiga byggnader. Och samtliga har de skjutklara k-pistar på axeln eller i händerna. Men de är alls inte så många som vi någonstans har trott.

Var är fienden?

De första dagarna grips vi då och då av en oerhörd längtan efter att de skall visa sig massivt, i trupp. Att FIENDEN äntligen skall visa sig för oss, öppet och i hela sin styrka. Vi vet att det är enfaldigt, men det hjälper inte. Vi förstår att det är bl a detta som skiljer mer eller mindre stabila diktaturer från andra.

I Colombia är det fortfarande — trots det ständiga undantagstillståndet — möjligt att samlas till demonstration mot regeringen. I Chile skulle varje folksamling mot juntan slås, skjutas sönder, redan innan den hunnit bli större än ett

tiotal personer. Ja, kanske skulle man inte alls hinna samlas.

Det dröjer inte länge innan vår upplevelse av »den osynliga fienden» försvinner. Snart vet vi litet mer konkret om juntans Gestapo, DINA, och dess arbete. Vi känner igen deras vanligaste bilar — Chevrolet pickup. Vi vet var ett antal av deras hemliga tortyrhus ligger.

Vi talar med anhöriga till mördade, till försvunna och till erkända politiska fångar. Våra kamrater berättar om dem som arresterades i förrgår och igår. Och vi börjar vänja oss vid alla säkerhetsåtgärder inför varje möte. Blir oroliga när kamraterna inte kommer på utsatt tid.

Vi känner terrorn

Under den sista hälften av vår månadslånga vistelse i juntans Chile har den tidigare absurda situationen blivit pressande verklighet. Vi känner terrorn i kroppen och upplever inte

våra svenska pass som någon bra livförsäkring.

De allra sista dagarna ökar spänningen. Några kamrater är oroliga för oss. Någon har hört på en polisstation att de letar efter en svensk journalist som det finns arresteringsorder på.

Vi har inte åkt in som journalister, men andra uppgifter vi får samtidigt klargör att det mycket väl kan gälla oss. När utgångsförbudet trätt i kraft den natten sover vi inte. Istället lyssnar vi oroligt på motorljudet när bilar passerar vårt hotell. Åker de förbi eller verkar de stanna?

Vi tror att vi något litet börjar förstå en av våra kamrater som under ett halvårs tid aldrig sov om nätterna. Men hela tiden fortsatte han sitt arbete i motståndet.

Reportaget fortsätter på nästa uppslag

Första maj i Santiago:

Knutna nävar i katedralen

Vi är över 5 000 människor samlade denna första maj. Men vi går inte genom gatorna med vajande röda fanor. Vi skanderar inga slagord. Sjunger inte Internationalen.

Vi är samlade i katedralen. I kyrkan vid Plaza de Armas mitt i Santiagos centrum. »Jesus – timmermannens son», har kyrkan kallat sin första-majmassa.

Trots att det är höst lyser solen heftigt på det 30-tal tungt beväpnade karabinjärer som står utanför katedralen. Ytterligare ett 30-tal står gömda inne på huvudpostkontoret strax intill.

Nu kommer kardinalen och biskoparna in genom kyrkporten. De går tillsammans med representanter för fackföreningar, folkliga matsalar, anhöriga till politiska fångar och arbetslösa.

Vi andra 5 000 står upp för att få plats. När kardinalen och hans sällskap går fram mot altaret applåderar och hurrar folk. Det är inte som man är van vid från en svensk kyrka.

Kardinalen talar om rätten till föda, om arbetarnas rätt till facklig organisering, om strejkrätten. Han kritiserar den ekonomiska liberalism som tvingat ut så många i arbetslöshet och svält, han kritiserar dem som kallar alla försvarare av de mänskliga rättigheterna för marxister. Han protesterar både i öppna och förtäckta ordalag mot juntan.

Knutna nävar i kyrkan

Men kardinalen är inte revolutionär. Han är trogen sina religiösa principer och försvaret kyrkans dogmer om de mänskliga rättigheterna. Han kritiserar inte bara juntan. Han är givetvis också motståndare till marxismen.

Kardinalen är ingen revolutionär, men han är en av de få som högt kan säga något av det som så många tänker och längtar efter att få säga och höra. Även om Chile är ett katolskt land, så är inte alla chilensare katoliker. Många, kanske de flesta, av de 5 000 som var i katedralen, var säkert djupt religiösa människor. Men inte alla. När vi strömmade ut ur katedralen hördes början till talkörer och händer som viftade i luften knöts för ett kort ögonblick ihop till knutna nävar. En blandning av stark spänning och entusiasm grep oss.

Nu

Nu skulle något kunna kända. Men utanför stod karabinjärerna. Och hur många av de i kyrkan var civilklädda DINA-agenter? Entusiasmen och spänningen blandades med rädsla.

– Vi har kommit hit i fred. Låt oss också skiljas i fred, ropar prästen som leder massan.

– Stanna inte kvar utanför katedralen. Provocera inte. Gå hem lugnt och stilla, menar han.

Polisen skingrade

Men utanför, på plazan, stod folk ändå kvar länge. Karabinjärerna visade sin irritation genom att puffa på folk. Några ungdomar fortsatte att spela gitarr och sjunga. Alla tycktes vänta på något. Man ville inte skiljas. Här var man

ju en massa människor tillsammans och det var arbetarnas dag – första maj. Men inget hände, utom att karabinjärerna uppmanade folk att skingras.

Snart låg den vanliga polisbevakade söndagsfriden över Plaza de Armas.

Klasslös fest med k-pistar

I katedralen talade man om första maj som arbetarnas dag. En tyst minut hölls för alla arbetare som stupat för arbetarklassens sak.

Juntan firade också första maj. Men för juntan är inte första maj arbetarnas dag utan arbetets fest.

– Men firandet av arbetets fest markeras en ny era i Chiles historia. Allt klasshat, alla stridigheter mellan fackföreningar och arbetsgivare... har vi lämnat bakom oss. Första maj, arbetets fest, är hela det chilenska folkets fest...

Ungefär så skrev juntatidningarna.

På väg från katedralen mötte vi ett uttryck för denna »arbetets fest»: trötta löpare som joggade fram på gatorna i centrum. Det var »arbetarnas maraton». Den ska i fortsättningen bli ett traditionellt inslag i det chilenska förstamajfirandet. Om juntan får som den vill. Men det var märkligt att se ett målområde för en idrottstävling så fyllt av beväpnade karabinjärer som i Santiago första maj 1976.

Middag under tvång

»Arbetarnas maraton» var det »folkliga» uttrycket för juntans försök att förändra arbetarklassens kampdrag till en klasslös fest.

Ett annat uttryck för denna ambition var det stora mötet mellan juntamedlemmarna, representanter för »näringslivet» och 2 500 »fackliga ledare» i det nuvarande presidentpalatset Diego Portales. Av dessa 2 500 »fackliga ledare» var de flesta samarbetsmän, utsedda av juntan och utan stöd av arbetarna. Men många var också verkliga fackliga ledare. Juntan hade nämligen låtit order gå ut till alla fackföreningar och federationer om att skicka ett minsta antal delegater till Diego Portales.

Detta var »arbetets fest» i Santiago. Juntans variant av första maj.

Motståndets första maj

Kyrkans första maj och juntans. Men det finns också ett tredje första maj, om än inte så synligt. Det »firades» fr a dagarna före första maj. Då målades väggarna ute i industriområdena. Klisterlappar sattes upp. Flygblad delades ut, samtidigt som man på några håll höll korta snabba, agiterande möten. Enligt vad partirepresentanterna berättar för oss hölls också enstaka slutna möten runtom i staden.

Det var arbetarklassens och folkets, motståndets, första maj.

Att genomföra dessa aktioner på själva första maj skulle varit alltför äventyrligt. Juntan hade mobiliserat ett oerhört polis- och militäruppbåd till denna dag. Och till detta kom alla civilklädda poliser och agenter. Det hade varit alltför riskfyllt för partierna att öppet agera på själva första maj. Det hade varit att tillämpa en taktik som inte anpassats till motståndets styrka.

MOTSTÅNDETS VARDAG

Men första maj är bara en dag, om än en mycket speciell dag. Hur ser motståndet ut annars? Var är det mest utvecklat? Vilka är de främsta problemen? Hur ser perspektiven ut?

Vi ställer många frågor, till partirepresentanter och andra. Och vi får många, ibland motsägelsefulla svar. Hur det exakt ser ut kan ingen säga. I dagens Chile är det oerhört svårt att säkert veta hur stark juntan är, hur dess ekonomiska utsikter är, hur starkt

motståndet är, hur starka de olika partierna är, osv. Juntan hemlighåller så mycket information den kan.

Nödvändigheten för partierna att arbeta strikt underjordiskt påverkar naturligtvis också hur informationen sprids inom partierna. Och frånvaron av enhet inom vänstern gör informationen mellan partierna mycket trög och ofullständig. Den mesta information vi får är mycket partiell och begränsad. Men genom att pussla ihop vad många människor säger, människor som arbetar inom olika partier och som finns i olika sociala och geografiska sektorer, så tror vi att vi nått fram till en bedömning som är någorlunda realistisk och riktig.

Inte krossad

Ett är säkert: juntan har inte lyckats krossa vänstern. Partierna finns. Det finns ett organiserat motstånd.

Vi får partiernas tidningar. En del har kommit ut regelbundet länge, andra bara under en kortare tid. En del är tjocka, andra är bara på några sidor. Några har tom omslag i flerfärg. Det är naturligtvis

inte tidningar man köper i tidningskiosken och vandrar omkring med under armen för att läsa på bussen eller i ett kafé.

Varje exemplar sprids ur hand i hand. Överlämnandet av varje tidning innebär en risk. Det tar lång tid att distribuera dem och de når aldrig några upplagor – från några hundra till ett par tusen exemplar. Men varje exemplar har många läsare. Varje exemplar läses, diskuteras – används aktivt.

Dämpad ton

När vi talar med representanter för de underjordiska partierna möter vi en ganska dämpad ton. Det är röster som speglar en viss självkritik och försiktighet i bedömningen av den egna styrkan och av motståndets perspektiv:

– Det har tagit lång tid att åter bygga upp partiet. Naturligtvis är vi inte samma parti idag som den 11 september 1973. Vi är färre. Men kanske bättre. Vi når inte lika många människor. Vi måste använda stora resurser enbart på att hålla ihop partiet, på att skydda medlemmarna.

– Vi underskattade nog repressionens effektivitet, liksom också svårigheterna att bygga upp partiet och organisera ett motstånd.

– Att bygga upp ett söndertrasat parti är inte någon rätlinjig process. Repressionen fortsätter och med större skicklighet än tidigare. När vi tror oss ha nått en viss stabilitet kan repressionen slå till igen med stor kraft. Och vi måste börja från nya utgångspunkter. Återta kontakter, utse ny ledning, bygga upp nya säkerhetssystem, förflytta folk... Det är en hackig, ryckig process med ständiga avbrott.

– Ni behövs länge

– Vi har börjat förstå att vi har en lång, mycket lång kamp framför oss. Diktaturen kommer inte att falla av sig själv. Vi är fortfarande svaga. Motståndet är fortfarande svagt. Vi blir lite starkare, några erfarenheter rikare för var dag. Men det är ingen rak process, det är ingen snabb process. Och det måste ni också förstå. Vi behöver er, vi behöver den internationella solidariteten länge till.

Ha tålamod i er solidaritet!

Det är röster från olika chilenska vänsterpartier. Partier som har olika uppfattningar om mycket men som i detta, bedömningen av motståndets styrka och framtidsutsikter, är påfallande eniga.

Vi förstår nu på ett mycket tydligare och mer levande sätt betydelsen av vårt solidaritetsarbete för kampen i Chile.

Våra pengar kan innebära att de underjordiska tidningarna kan ges ut regelbundet trots att stencilapparater och papper ibland faller i juntans händer. Att man kan skaffa ett gömställe åt en jagad kamrat, att man kan åka från en plats till en annan för att återta kontakter när en kamrat har arresterats.

Våra pengar behövs, och de betyder många, många saker. Våra mobiliseringar mot juntan och dess förtryck kan få politiska fångar frigivna, kan rädda livet på kamrater som arresterats. Och en utveckling av handelsbojkotten skulle ge juntan sämre möjligheter att klara sin ekonomi.

Vårt solidaritetsarbete kan göra kampen mot juntan mindre lång och mindre svår.

Bästad!

Naturligtvis är det många kamrater som inte direkt känner till den svenska Chilekommittén och vårt arbete. Men nämner vi orden »Bästad» och »tennismatchen», så fungerar det som lösenord. Ansiktena lyser genast upp och leendena övergår snabbt till

glada skratt.

– Det var den bästa tennismatch vi någonsin varit med om, säger våra kamrater.

JUNTAN STARK – VARFÖR?

Partierna finns alltså. Det finns ett organiserat motstånd. Det är en stor framgång. Juntan har inte lyckats med sin utrotningspolitik.

Men efter att ha sagt detta infinner sig frågorna: Varför är inte vänstern starkare än den är? Varför finns ingen enhet? Hur kunde juntan ändå lyckas så väl som man gjort?

Partierna arbetar fortfarande i huvudsak isolerade från varandra. Det Unidad Popular som störtades den 11 september 1973 finns inte i Chile idag. Ännu finns heller ingen annan form av enhetsfront.

Inte heller det chilenska LO, CUT, som fanns före kuppen finns idag i Chile.

Den enhet som finns, och som långsamt växer, finns på basplanet. Den finns framförallt på fabriker, men också i skolor och i bostadsområden. Där växer de första erfarenheterna av enhetsaktioner fram. Det är en enhet på konkreta kampkrav som initieras av eller kan utvecklas till underjordisk organisering. Det är här som motståndskommittéerna växer fram.

Men enheten växer inte spontant, av sig självt. Motståndskommittéer och enhetsaktioner måste fortfarande initieras och stödjas av vänsterns partier och dess medlemmar. Och så länge som det inte finns en enhet på central partinivå, så länge kommer utvecklandet av en massiv och organiserad enhet mot juntan att fördröjas.

Kanske kan den långsamt växande enheten på basnivå nå en sådan styrka att den

kan tvinga fram nödvändiga överenskommelser mellan partiernas ledningar för skapandet av en verklig motståndsrörelse. Kanske befinner vi oss idag i början av en sådan rörelse. Men den finns ännu inte.

Att idag tala om en enad motståndsrörelse i Chile vore att så falska förhoppningar. Och sådana är det chilenska motståndet inte betjänt av.

Fackliga rättigheter

– Det är framförallt på fabriker som det organiserade motståndet idag utvecklas. Kring kampen för högre löner, mot avskedanden och för fackliga rättigheter, tar motståndet form.

Det är en arbetare och medlem i ett vänsterparti som talar.

– Även om det finns exempel på korta strejker, så är det naturligtvis inte den form kampen vanligen tar sig idag. Men oberoende av formerna så är det ur denna kamp som det organiserade motståndet växer fram. Det är de mest avancerade, de mest politiskt medvetna arbetarna, som idag finns i de underjordiska motståndskommittéerna.

Fackföreningsrörelsen krossades den 11 september. Vad som finns kvar är fackföreningarna som form. Utan de rättigheter som ger dem deras liv. »Fackföreningarna» i juntans Chile har ingen mötesrätt, får inte själva välja sina ledningar, har inte förhandlingsrätt, får inte strejka...

Juntan utser

De flesta av dagens fackför-

eningsledare är samarbetsmän, direkt utsedda av juntan. Men i några fackföreningar finns fortfarande ledare från Allendetiden, valda av arbetarna, kvar. I några andra har man lyckats bilda parallella, underjordiska ledningar som har arbetarnas förtroende. I ytterligare andra finns olika former av motståndskommittéer, underjordiska organ som försöker mobilisera arbetarna och pressa på samarbetsmännen i ledningen.

Idag finns också viktiga ansatser till samordning mellan ledare för olika fackliga federationer. Men det är ansatser som fortfarande mest består i möten mellan fackliga ledare som finns kvar sedan Allendetiden. Någon motsvarighet på basplanet i form av underjordiska fackföreningar finns ännu inte. Och de motståndskommittéer som idag finns på en hel del fabriker stöds inte av alla partier.

Facklig oenighet

Framförallt det viktiga Kommunistpartiet tar idag avstånd från dessa underjordiska organ. Ja, man inte bara tar avstånd från dem, man betraktar dem som fiendliga mot det egna partiet. Man anser att de syftar till att skada och slå sönder Kommunistpartiet och att de försvårar enheten.

De partier som idag satsar hårt på att utveckla motståndskommittéer på så många arbetsplatser som möjligt finns därför inte representerade i ansatserna till facklig samordning på ledarnivå. Även i det fackliga arbetet

speglas således klart partiernas politiska oenighet.

Än är det långt från dagens verklighet till återupprättandet av en verklig och enad facklig landsorganisation, som CUT före kuppen. Den fackliga reorganiseringen är en högt prioriterad uppgift för alla vänsterpartier. Vad som händer i fackföreningarna – även i den kastrerade form i vilken de finns i juntans Chile – är fundamentalt för motståndets utveckling. Men hur skall denna reorganisering ske? Om detta finns det fortfarande olika uppfattningar.

Argentinas roll

Vi skriver det här i Argentina. I generalernas Argentina. Argentina är inte Chile, det finns mycket som är annorlunda. Det går inte att göra en direkt jämförelse. Men vad som är alldeles säkert är att med militären vid makten här så sitter juntan i Chile säkrare och folkets kamp där blir svårare.

I Bolivia, Brasilien, Uruguay, Paraguay, Chile och Argentina har tusentals arbetare och revolutionärer mördats. Miljoner har tvingats i landsflykt. Och militären sitter kvar, stöttade av imperialismen.

Det ser mörkt ut i södra Latinamerika. För att i denna situation kunna växa i styrka, för att en dag kunna väla förtryckarna över ända och börja bygga ett nytt samhälle behöver Latinamerikas folk vår solidaritet kanske mer än någonsin. Men det måste vara en fast och stark solidaritet som inte tynar bort på grund av försmäddade förhoppningar om stora och snabba framgångar.

La Legua för tre år sedan: en politiskt aktiv befolkning, som mötte militärkuppen med vapen. La Legua idag: de politiska ledarna är mördade eller fängslade. Fattigdomen är svårare än någonsin.

Detta var ett "rött fäste" Nu regeras La Legua av SVÄLTEN

Det är tidig eftermiddag när vi stiger av bussen i kåkstaden La Legua i södra Santiago. Det regnar och skorna blir genast nersmetade av lera. Varken vägar eller trottoarer är belagda. Mycket folk står och hänger utanför husen. De tittar misstänksamt på oss, två främlingar, när vi går långsamt med gatan. En flicka kommer fram och frågar vem vi söker. Antagligen är hon orolig för vad som skulle kunna hända oss.

Vi är inte elegant klädda, men våra kläder är hela och rena. Dessutom är vi utlänningar. Jämfört med områdets invånare är vi klart välmående. Och ett resultat av det elände

som juntans ekonomiska politik skapat i kåkstäderna är en kraftig ökning av kriminaliteten. Men inget händer och vi träffar våra kamrater som planerat.

– Som ni förstår är folkets förtvivlan och desperation stor här, säger en av dem.

– Ibland blir desperationen rentav så stor att den tränger undan rädslan för förtryckarna, fortsätter han.

– För några dagar sen passerade en fullastad köttbil förbi här. Plötsligt stormades den av folk som kom rusande från alla håll, helt spontant. På ett ögonblick tömdes den på hela sin last.

– Den här gången blev det av någon anledning ingen brutal razzia av tungt beväpnade karabinjärer här i bostadsområdet senare på kvällen. Det blir det annars ofta när sånt här händer.

Levde upp under Allende

La Legua är bara en av de otaliga kåkstäder, poblaciones, som finns i Santiago. Det är i kåkstäderna som de flesta arbetarna bor. Och där bor också mycket folk som aldrig i hela sitt liv fått ett vanligt arbete, som överlevt genom att göra litet av varje.

Något av det mest dynamiska som tog fart under Allende-tiden var organiseringen just av invånarna i kåkstäderna. Deras levnadsförhållanden var oftast urusla och när väl organiseringen tagit fart blev därför deras kamp mycket intensiv och häftig. Man kämpade för bättre bostäder, lägre hyror, fler dricksvattenkranar på området, för att få pengar till att belägga vägar och trottoarer, för bättre skolor och för sjuk- och hälsovård värd namnet.

Juntan tröstar:

Du kan bli rik på tips!

Kort sagt, man kämpade för drägliga levnadsvillkor. Och man vägrade förlita sig på statliga byråkrater och finna sig i deras förmyndarskap. Man organiserade sig alltmer självständigt och skolades politiskt i kampen.

Kamp följdes av terror

La Legua är känt som ett rött fäste. Det var en av de kåkstäder där invånarnas organisering och kamp utvecklades mest. Mycket berodde detta på att i La Legua bor en stor del av arbetarna från den stora textilfabriken SUMAR. På SUMAR utvecklades frön till organ för arbetarmakt och man bildade bl a beväpnade försvarskommittéer till skydd mot högerns sabotage.

Strax före kuppen avväpnades visserligen dessa kommittéer, men SUMAR och La Legua hörde trots detta till de platser där man slogs med vapen i hand mot Pinochets knektar den 11 september 1973.

Idag finns intet kvar av denna massiva organisering och kamp i La Legua. Repressionen efter kuppen har varit oerhörd. Ledarna har mördats och arresterats och befolkningen har terroriserats genom massiva militära attacker. Och juntans spioner har ständigt ögon och öron öppna.

Idag är situationen för folket i La Legua förtvivlad, liksom i så många andra kåkstäder. De som var fattiga redan före kuppen lever idag i ren misär i juntans Chile. För dem är svälten bister verklighet. Den halva liter mjölk om dagen som alla barn under sju år fick gratis under hela Allendetiden är idag en avlägsen dröm. Idag finns det ofta inte ens tillräckligt med bröd för att barnen skall kunna äta sig mätta. Och

detta trots att barnen alltid kommer i första hand.

För folket är juntans ekonomiska politik ren terror. Svälten och eländet är ett massivt förtryck. Ett förtryck som är ständigt närvarande i folkets alla hem. Ett förtryck som långsamt reducerar ens liv, vad man orkar göra och vad man orkar tänka. Långsamt pressas idag breda sektorer av folket ner i fysisk och psykisk utmattning.

Barnadödligheten ökar

– Därborta, säger en av våra kamrater i La Legua och pekar på ett fallfärdigt litet hus, därborta bodde en femtonårig flicka med sina föräldrar. Flickan blev med barn och skulle föda för bara någon vecka sedan. Hon var inte sjuk, men både hon och barnet dog vid födseln. De klarade helt enkelt inte ansträngningen. Flickan var redan före födseln utmattad och svag. Och hade inte kunnat ge barnet tillräckligt med näring.

– Det blir idag allt vanligare att både mor och barn dör vid födslar. Om inte av direkt sjukdom, så av utmattning. Barnadödligheten har ökat enormt sedan kuppen.

– För folket är juntans ekonomiska politik ett strupgrepp, en långsam kvävning. Det är därför som desperationen och förtvivlan är så stor. Och denna förtvivlan måste ta vägen någonstans.

Förtvivlans frukter

Spontana aktioner, som attacken mot köttbilen, är en uttrycksform för denna förtvivlan. En annan är den kraftigt ökande kriminaliteten. Ännu en är att delta i organiserat, underjordiskt motståndarbete. Också i

de la Polla-Gol

Luz Vargas, sonríe tímidamente, no entiendo cuánto he ganado ni para cuánto lo alcanzaré, sólo sueño ¡"on zanahorias" "¡nunca" "corra a pie pelado"!

En fullträff för juntan. Högsta vinsten gick till en 18-årig fattig mor, Luz Vargas. Med tipset Polla-Gol försöker man lindra missnöjet över den ekonomiska katastrofpolitiken.

La Legua finns organiserat motstånd. Men det är ännu bara i sin början. Och skall det bli något så måste initiativet fortfarande komma från vänsterns partier och deras medlemmar.

Men folkets förtvivlan återupplivar, förstärker också tron och hoppet om att något övernaturligt skall hända. Många väntar passivt på miraklet som skall komma. På att något stort skall komma utifrån och i ett enda slag helt förändra ens bedrövliga livssituation. Som att vinna ett par hundratusen pesos på Polla-Gol, till exempel.

Bli rik på tips!

Polla-Gol är ett slags fotbollstips som juntan startade för bara någon månad sedan. Publiciteten kring Polla-Gol är fortfarande enorm.

– Bli miljonär med Polla-Gol! uppmannar stora banderoller utanför en del av de otaliga kontor i Santiago där man kan lämna in sin tipskupong.

– Alla kan vinna med Polla-Gol! är ett annat slagord. Och det är ju i och för sig sant. Fast somliga har bara råd att tippa för minsta insatsen på 4 pesos, andra spelar varje gång på hela system för över 100 pesos...

Storvinnarna i Polla-Gol följs upp med stora reportage i juntans press. Det gäller att hålla hoppet uppe hos folket, hoppet till annat än de egna krafterna.

– Nästa gång kan det bli jag som vinner, skall gemene man tänka. Och helst skall förstås någon »vanlig fattig» vinna. Och se, redan efter några veckor händer det som Polla-Gols upphovsmän måste ha drömt om som den stora lyckträffen. I ett stort reportage i regeringens egna tidning »El Cronista» presenterar man 18-åriga enbarnsmamman Luz Vargas. Hon bor i en kåkstad och är mycket fattig. Och nu har hon, tack vare Polla-Gol, blivit rik över en natt. Hon har vunnit drygt 300 000 pesos. En av bildtexterna i reportaget lyder:

– Luz Vargas ler blygt. Hon förstår inte hur mycket hon vunnit eller hur mycket vinsten kan räcka till. Hon drömmer bara om ett par små skor till sitt lilla barfotabarn, och som det räcker, till några möbler...

Detta är juntans socialpolitik för folket i ett nötskal.

Matsalar mot nöd

Den enda verkliga sociala verksamhet som idag finns för folket i Chile är den som bedrivs av de olika kyrkorna. Störst omfattning har den katolska kyrkans arbete. Huvuddelen av denna verksamhet finns i kåkstäderna. Det är här som de folkliga matsalarna och arbetslöshetskommittéerna utvecklats.

Vi besöker ett par matsalar och blir mottagna med enorm värme. Vi kan givetvis inte framträda öppet, men alla

förstår ändå att vi är vänner. De matsalar vi besöker är huvudsakligen för barn, men är också öppna för vuxna. Den dagen vi är där kommer en gammal, sliten kvinna med tallrik och bestick för att få sig ett mål mat. Men hon är för sjuk för att orka sitta upprätt. Ingen känner henne, området är så stort. Prästen försöker ta reda på var hon bor och om hon vet varför hon är sjuk. Barnen slarvar med sina skedar och äter den stadiga soppan och brödet. Det är helt säkert deras enda mål mat den dagen, kanske på flera dagar.

Fattigdom i slips

Men det är inte bara den gamla fattigdomen som förvärrats och blivit ren misär under juntan. Det finns nu också en ny fattigdom i Chile. En fattigdom som långsamt skapats bland de arbetare och lägre tjänstemän som fortfarande har arbete. Den fattigdomen syns så tydligt på gatorna i Santiago. Inte många arbetare och tjänstemän har tex kläder köpta efter kuppen. När lönen inte längre räcker till ordentlig mat så får man använda de kläder man redan har. Man köper inte nytt, man lappar så länge det finns något kvar att sätta lappen på.

— Fattigdom med slips, säger en vän till oss och kan inte låta bli att göra en ironisk grimas.

Långsamt skapar juntans ekonomiska politik en helt ny fattigdom. En fattigdom bland folk som aldrig varit rika, men som tidigare klarade sig relativt hyggligt.

Aldrig har gatuförsäljarna och tiggarna varit så många i Santiago. Också mitt i centrum. Men att tigga är olagligt och för att sälja på gatan krävs dyra tillstånd. De tiggare och gatuförsäljare som juntan skapat förföljs nu därför med jämna mellanrum av polisen för »brott mot lagen». Och många tiggande småbarn tas ifrån sina föräldrar för att sättas på juntans barnhem. Där får de lära sig hyfs och juntaideologi. ☐ ☐ ☐

Den här matsalen ger mer än mat

I de folkliga matsalarna får åtminstone några av alla fattiga sitt enda mål mat för dagen. Men matsalarna kan också ha en långsiktig politisk betydelse.

Klockan är snart ett. Inne i det lilla köket puttrar två jättelika soppgrytor på spisen. I rummet intill står ett långt bord med stolar runtomkring. En kvinna lägger ut bröd — ett vid varje plats. Vi är i en av de ca 250 folkliga matsalar som finns i Santiago.

När dörrarna öppnas strömmar solstrålarna in tillsammans med de stojande barnen och några vuxna. Alla har med sig egna tallrikar, muggar och bestick. Några kvinnor portionerar ut den stadiga soppen och häller upp mjölk i muggarna.

Till en början sägs just inget. Alla äter koncentrerat. Sen upptäcker barnen oss främlingar som lite dumt står där och tittar på. De skrattar, retas lite och pratet kommer igång. De vuxna tittar lite skyggt på oss. Vad är vi för ena? Varför är vi här? Men misstrogheten övergår snart i värme, man förstår att vi är vänner.

De folkliga matsalarna utför en stor och viktig uppgift i dagens Chile. De tillåter folk att träffas för att äta och kanske, mycket försiktigt, tala om sina problem. Och kanske om varför det är som det är.

Under kyrkans skydd

Det är katolska kyrkan som står bakom matsalarna. I Santiago finns idag ca 250 matsalar, som omfattar nära 24 000 människor. Det är många människor och ändå utgör de mindre än 1 procent av befolkningen i dessa områden. Behoven är mycket större än vad kyrkan kan svara mot. (Dessutom är det bara i Santiago och Concepción, en stad ungefär 60 mil söder om huvudstaden, som matsalarna finns i någon större omfattning.)

De folkliga matsalarna är inte någon enhetlig företeelse. Hur man arbetar varierar från matsal till matsal. Alla matsalar måste, för att få finnas, arbeta under kyrkans skydd. Och den katolska kyrkan i Chile är långtifrån

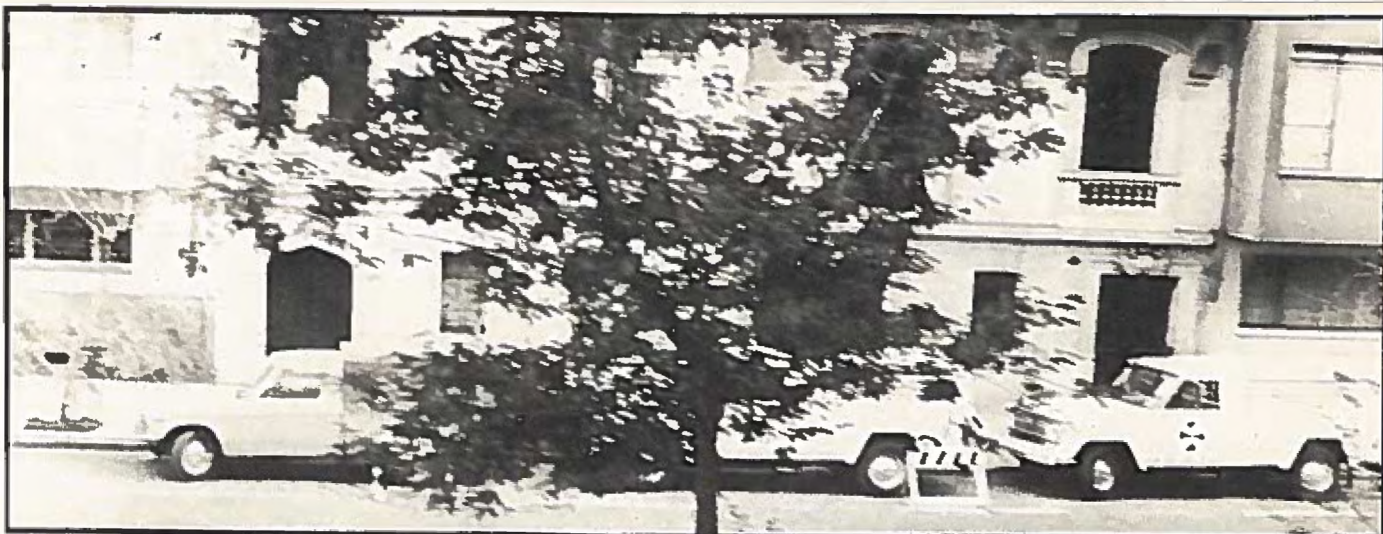
enhetlig, något som avspeglas i matsalarnas arbete.

Vissa grupper inom den katolska kyrkan ser matsalarnas utveckling som att »nu har folket åter vänt sig till oss, till religionen». Eländet ger dem en chans att sälja frälsning, att nå sektorer av befolkningen de annars brukar ha svårt att nå. För dessa präster är det viktigaste att människorna vänder sig till kyrkan, inte varför de gör det.

Ge självförtroende

Men det finns andra präster. Präster som ser ett beroende till kyrkan som något negativt, särskilt när beroendet skapas genom elände. Dessa präster vill se matsalarna som delar i en process av medvetandegörande och återupprättande av självförtroendet, tilliten till de egna krafterna. Saker som är nödvändiga för en verklig och självständig organisering bland folket.

Dessa präster vill därför utveckla matsalarna till att bli just folkliga matsalar. Idag är nämligen de flesta matsalar 24

En av DINAs tortyrcentraler i centrala Santiago. Byggnaden är »utklädd» till klinik och bilarna till ambulanser.

TORTYRKLINIKEN

-Jag vet inte ens om Pablo lever

– Klockan var fyra på morgonen när dom slog in dörren. Dom riktade sina k-pistar mot oss och skrek åt Pablo att följa med. Sen dess vet vi inte var han finns. Eller ens om han lever.

Det är Pablos hustru som berättar. Pablo är en av de omkring ettusen politiska fångar som »försvunnit». Som arresterats och sedan aldrig mer hörts av. Som ingen myndighet säger sig veta någonting om.

– Det är nu ett år sen dom tog Pablo. Jag har inte längre något hopp om att han lever. Han kommer säkert inte tillbaka, inte någonsin, fortsätter hans hustru.

Hon gråter inte. Hon är bitter, men kämpar för att inte bitterheten skall bli till uppgivenhet. Tillsammans med andra anhöriga till politiska fångar försöker hon utnyttja de få möjligheter juntans lagar

ger att arbeta för fångarna. Gruppvis turas de om att stå i kö på inrikesministeriet, utanför fängelser och koncentrationsläger.

– Är han arresterad? För vad? Var finns han? När kan jag besöka honom?

Dag efter dag ställer de samma frågor. Dag efter dag står de framför juntans folk och frågar efter sina män, sina söner, sina fäder. Det är det enda sättet att få veta någonting överhuvudtaget. Juntan ger inte ifrån sig information frivilligt.

Okuvligt mod

– Pablo är min man, men vi måste se alla de politiska fångarna som lika viktiga, lika värdefulla. Pablos öde får inte bli min privata sorg.

Pablos fru har också varit fängslad. Hon födde sitt barn i fängelset. Många chilenska barn har fötts i koncentrationsläger och fängelser sedan den 11 september 1973. Och många har mördats tillsammans med sina mödrar innan de hunnit födas.

För oss är det något oerhört att tala med dessa chilenska kvinnor.

De ger oss exempel efter exempel på diktaturens grymhet. Denna omänskliga grymhet som drabbat dem, deras anhöriga, deras vänner och grannar. Och ändå ger de sig inte!

Vi beundrar det mod och den oböjliga styrka dessa kvinnor arbetar vidare med. Hur de trots det fortsatta trycket och de ständiga förföljelserna fortsätter att fråga och fråga, varje dag fråga om fångarna. Hur de trots den förtvivlade ekonomiska situation de flesta av dem lever under regelbundet går med mat till fängelser och koncentrationsläger. Den mat som fångarna »bjuds» på där är näst intill oätlig. Utan mat utifrån skulle fångarna helt enkelt inte överleva.

Anhöriga organiserar sig

Idag arbetar drygt trehundra anhöriga till politiska fångar i de tre familjegrupper som finns i Santiago. De arbetar

inom den katolska kyrkans hjälpporganisation La Vicaría de la Solidaridad, som i början av året avlöste den av juntan förbjudna Fredskommittén. Familjegrupperna är uppdelade efter de olika slaggen av politiska fångar som finns. Gruppernas uppgifter och arbete varierar därför något. Men det grundläggande arbetet gör man tillsammans.

Familjegrupperna håller sig ständigt informerade om situationen för de politiska fångarna. De organiserar besök till samtliga politiska fångar, också till dem som saknar en anhörig som kan besöka dem. De håller reda på vilka som är fängslade, var de finns, vilka som »försvunnit» och hur situationen är på fängelser och koncentrationsläger. Och de vill göra denna kunskap känd inför världen.

Förföljs...

Därför är de farliga och obekväma för juntan. Därför smutskastas de av juntan. Därför förföljs de av karabinjärer och hemliga polisen.

Därför förbjuds de att tala med utlännningar. Det sista sägs förstås inte rent ut av juntan, men ramgår klart av praktiken.

När generalsekreteraren för de amerikanska staternas organisation (OAS), Alejandro Orfila, besökte Chile i mars i

är var det självklart för kvinnorna att försöka ta kontakt med honom. Alla möjligheter till officiell kontakt med honom var stängda. Därför passade de på när Orfila besökte kardinalen i Santiago.

Ett 30-tal kvinnor, alla anhöriga till politiska fångar, väntade på Orfila utanför kardinalens bostad. När han kom lovade han kvinnorna ett samtal efter sitt möte med kardinalen. Men innan han hunnit komma ut igen hade juntans knektar tvingat bort de väntande kvinnorna.

– Vi gick till en kyrka i närheten, eftersom vi insåg att det var lönlöst att ens försöka diskutera med karabinjärerna, berättar en av dessa kvinnor.

– Därinne väntade vi på att Orfila skulle komma ut igen. Men efter bara en kort stund kom två bilar fulla med beväpnade karabinjärer och blockerade kyrkans utgångar. 14 av oss arresterades och fördes till kvinnofängelset på Vergara, fortsätter hon.

... men ger sig inte

»Hållande av hemligt möte», var den anklagelse som riktades mot dessa kvinnor. Dagen därpå hade anklagelsen bytts till att gälla »störande av allmän ordning».

De kvinnor som blivit vittne till händelserna men själva inte arresterats tog omedelbart kontakt med Vicarían som genom kvinnornas beslutssamma uppträdande genast krävde de fängslade kvinnornas frigivande. Efter 19 timmar tvingades polisen ge efter och kvinnorna släpptes. Det var en aktion som stärkte sammanhållningen och gemenskapen bland dessa kvinnor. Men det visade också klart att juntan inte ens tillåter de anhöriga till politiska fångar den självklara rätten att tala med vem de vill.

»Kommunismens agenter»

Att juntan inte ser med blida ögon på familjegruppernas arbete visades ännu tydligare i början av maj. I tidningar och radio satte juntan då igång en kampanj mot de anhöriga. Några kvinnor pekades ut,

med namn och allt, som »den internationella kommunismens agenter i Chile».

– Dessa kvinnor och deras grupper arbetar endast för att stödja den internationella kommunismens smutskastningskampanj mot Chile, sade juntans press och radio.

Att dessa anklagelser kom just i början av maj var ingen tillfällighet. Juntan var mitt uppe i den febrila »rensningskampanj» som föregick OAS-mötet som skulle hållas i Santiago från början av juni. Alla som kunde tänkas ta kontakt med deltagare i detta viktiga möte för att sprida verklig information om situationen i Chile måste misstänkliggöras, helst helt oskadliggöras.

– Vi skickade protester till press och radio där vi talade om hur det verkligen förhåller sig med vårt arbete, berättar Maria, hustru till ännu en politisk fånge.

Mindre rädna nu

– Naturligtvis publicerades det inte.

– Men vi är inte så rädda längre, fortsätter hon. När juntan anklagar oss idag, så svarar vi. Det gjorde vi inte förut.

– Tidigare vågade jag inte ens tala om för andra att min man sitter i fängelse. »Han är utomlands», svarade jag när någon frågade. På samma sätt svarade mina barn i skolan.

– Nu bryr jag mig inte längre om att försöka dölja hur det är. Om någon frågar så svarar både jag och mina barn nu. »Han sitter i fängelse. Han är politisk fånge, anklagad för att ha stött den lagligt valda regeringen Allende...». □

JUNTAN blir allt mindre STARK

– Juntan försvagas och motståndet växer.

Så sade vi i Chilekommittén ofta en tid efter kuppen för att sammanfatta de viktigaste utvecklingstendenserna i Chile. Senare förstod vi att en sådan sammanfattning gav upphov till många illusioner om snabba förändringar till motståndets fördel. Vi letade och fann bättre sammanfattningar. Kan-ske framförallt denna:

– Juntan blir allt mindre stark och motståndet allt mindre svagt.

Vi menar att detta är en riktig sammanfattning av de viktigaste utvecklingstendenserna i Chile. Men också denna sammanfattning kan ge upphov till illusioner om man inte förstår att utvecklingen av dessa tendenser dels sker i ett långt tidsperspektiv och dels att den sker på ett allt annat än enkelt och rätlinjigt sätt.

Imperialismens strategi

För att denna sammanfattning skall kunna få en verklig innebörd så måste den konkretiseras och förklaras. Och den måste genom analys och diskussioner vidare sättas in i hela det avgörande sammanhang som är imperialismens strategi för och möjligheter i världen, främst då södra Latinamerika.

Vi måste bli fråga oss: Hur ser egentligen imperialismens strategi för Latinamerika ut idag? Vilka möjligheter har den? Hur skulle den påverkas av till exempel viktiga uppsving för den folkliga kampen i södra Europa och Afrika? Vilka motsättningar finns

mellan USA-imperialismen och andra imperialistiska länder och grupper vad gäller Latinamerika?

1) JUNTAN BLIR ALLT MINDRE STARK

Detta innebär för det första att juntan fortfarande är stark. Och för det andra får det inte uppfattas så, att juntan för varje vecka och månad obönhörligen skulle bli mindre stark. Tvärtom kan juntan mycket väl stärka sin makt för en tid; för ett, ett par eller rentav flera år. Men priset för en sådan förstärkning på kort sikt av juntans makt är sannolikt en försvagning på lång sikt. Hur detta mer konkret ser ut måste vi analysera och diskutera.

Juntan är idag mer socialt isolerad inom landet än någonsin. Och det oerhörda förtryck på alla nivåer som juntan inte bara bibehåller utan också vidareutvecklar, ökar ytterligare dess sociala isolering till ett maximum.

2) MOTSTÅNDET BLIR ALLT MINDRE SVAGT

Motståndet är således fortfarande svagt. Det är ännu

Klistermärke från Chile, april 1976.

◀ 23

bara i sin början. Partierna är visserligen i stort sett återuppbyggda, men är fortfarande mycket små. (Möjligt undantag: Kommunistpartiet.) Deras verksamhet utanför de egna partimedlemmarna, bland oorganiserade arbetare och människor ur andra folkliga sektorer, är ännu av liten omfattning. Detta minskar partiernas politiska genomslagskraft och gör deras reorganisering bräcklig.

Samtidigt fortsätter det organiserade motståndsarbetet utanför partiernas medlemmar att vara helt avhängigt av partiernas arbete, det uppstår ännu inte spontant. Bildandet av motståndskommittéer och genomförandet av enhetsaktioner måste fortfarande initieras och stöddas av organiserade medlemmar ur vänsterns partier.

Sist men inte minst är vänstern inte enad. Frånvaron av enhet stärker juntans ställning och innebär fortsatt frånvaro av ett verkligt folkligt alternativ till juntan. Splittringen inom vänstern minskar också möjligheterna att organisera breda folkliga sektorer i kamp mot juntan. Främst gäller detta de progressiva sektorerna inom det Kristdemokratis-

tiska partiet. Därigenom stärks den borgerliga oppositionen och Freis ställning inom det Kristdemokratiske partiet.

Vänstern måste enas!

Motståndet blir allt mindre svagt, det växer i styrka. Men utgångspunkten för detta växande är inte en högt utvecklad nivå för arbetet med en massiv och garanterad reorganisering. Motståndet växer från en fortfarande ganska outvecklad nivå och en bräcklig reorganisering av partierna. Det växer heller inte enkelt och rätlinjigt, dag för dag. Tillväxten är istället en svår process av framgångar och bakslag där tendensen är ökad styrka.

För att motståndet skall kunna utvecklas på ett avgörande sätt krävs att det skapas en bred enhet inom vänstern. En enhet såväl på basplanet som på central nivå.

Så länge detta inte sker kommer motståndets utveckling allvarligt att fördröjas och frånvaron av ett verkligt politiskt alternativ för arbetarklassen och folket att bestå. Men en social isolering är farlig för juntan först när det finns ett verkligt alternativ till dess maktutövning. Och det finns det ännu inte idag, menar vi.

Det finns ännu inget alterna-

tiv till juntan vare sig för imperialismen, för borgerliga sektorer som drabbats av den ekonomiska politiken, eller för arbetarklassen och folket.

Frei enkel motståndare

Att kristdemokraten Eduardo Frei inte fick imperialismens, och främst då USA-imperialismens, stöd för sin opposition och att juntan fortfarande inte är isolerad utåt vad gäller lån och krediter, visar att imperialismen fortfarande inte har något alternativ att ersätta juntan med. Och det enkla sätt på vilket Frei besegrades av Pinochet, visar samtidigt att den borgerliga oppositionen inte hade tillräckligt med kraft för att verkligen utgöra ett alternativ. Vänstern och det folkliga motståndet, till sist, är fortfarande alltför splittrad och svag för att kunna utgöra ett alternativ.

Att Pinochet och juntan besegrade Freis försök till borgerlig opposition är ett exempel på hur juntan kan stärka sin ställning på kort sikt men samtidigt försvaga densamma på lång sikt. Ty det är självklart att när förtrycket mot det Kristdemokratiske partiet och dess medlemmar blir hårdare och den ekonomiska politiken – som var en av grunderna för Freis opposition – fortsätter i stort sett oförändrad, så växer på sikt

den borgerliga oppositionen och dess grundval.

Och det är en borgerlig opposition som besitter goda möjligheter till kraftiga påtryckningar på imperialismen. Samtidigt är det rimligt att anta, att Frei nederlag för breda sektorer av folket innebar ett smärtsamt klagörande av att det bara är arbetarklassens och folkets självständiga, organiserade kamp som kan ge dem en verklig framtid. Att man måste kämpa och att man inte kan lita på herrar som Frei. Frei som ju inte är emot diktaturen utan bara är emot juntan. På så sätt skulle Freis nederlag ha inneburit något positivt för det folkliga motståndet.

Sammanfattningsvis:

Pinochets och juntans seger över Frei och den borgerliga oppositionen innebär på kort sikt ett stärkande av juntans makt. Men på längre sikt växer därigenom grunden såväl för den borgerliga oppositionen som för det folkliga motståndets självständiga utveckling. Men när juntans sociala isolering inom landet blir direkt och omedelbart betydelsefull beror på när imperialismen, borgerliga sektorer eller det folkliga motståndet reser ett alternativ till juntan. Idag är juntan stark i frånvaro av ett sådant alternativ. □

◀ 21

egentligen barnmatsalar. För av de 24 000 som varje dag kommer till matsalarna är nästan 80 procent barn. Och av de vuxna är de allra flesta kvinnor.

– Om vi skall kunna hjälpa till att ge tillbaka människorna något av deras självförtroende, inspirera dem till egna initiativ och bidra till att samla arbetarklassen, så måste vi försöka dra in hela familjer i arbetet med matsalarna.

Det är en präst på basplanet som talar.

Städgumma – nej!

– Och familjerna får inte bli passiva mottagare av kyrkliga gåvor, utan måste vara de som driver själva arbetet, fortsätter han.

– Vår uppgift får inte vara att agera städgumma åt juntan.

Istället för att bara försöka låta verksamheten växa kvantitativt så måste vi främst arbeta för att höja värdet av den.

Arbetslöshetskommittéerna är ett annat uttryck för kyrkans hjälp- och solidaritetsarbete.

– Vårt arbete för de arbetslösa har haft sina uppgångar och nedgångar, säger en av de präster som varit med från början.

– Först försökte vi bara samla så många arbetslösa vi kunde för att diskutera vad vi kunde göra. Men det blev inte så mycket av det. Till slut var det många som kom till mötena enbart för de matpaket vi samtidigt delade ut.

– Idag försörjer vi framförallt utveckla små verkstäder för att skapa arbete i kåkstäderna. Men här finns stora problem. I många verkstäder började man tex

producera varor som folk visserligen behövde, men som ingen hade råd att köpa. Att få avsättning för det man tillverkar är fortfarande det största problemet. Folket har ju inte pengar idag.

– Vad vi måste göra är dels att söka nya marknader genom export, till exempel för konsthantverk som många kan tillverka. Men framförallt måste vi försöka rikta in verkstädernas arbete på sådant som folk behöver och som kan säljas. Det kan vi göra genom att knyta ihop verkstäderna med de folkliga matsalarna, tex så att en »verkstad» blir till bageri och bakar allt bröd som matsalen i samma område behöver varje dag.

Antalet verkstäder är ännu inte stort, bara omkring 130 i hela Santiago. Och i jämförelse med antalet arbetslösa är de 1 700 personer som får arbete

genom dessa verkstäder inte mycket. Därför blir det än viktigare hur man arbetar. Här spelar de progressiva prästerna och lekmännen inom kyrkan en stor roll.

Juntan accepterar

– ännu

Men vad säger då juntan om kyrkans sociala verksamhet? Ja, så länge det bedrivs som ett rent biståndsarbete och så länge det inte blir alltför omskrivet i den internationella pressen att kyrkan i Chile måste gripa in för att lappa över delar av den sociala misären, så länge låter nog juntan kyrkan hållas.

Men de försök som görs för att höja värdet av verksamheten kommer med all säkerhet att stöta på starkt motstånd. Och då inte bara från juntan utan också från stora sektorer inom den katolska kyrkan själv. □

Böcker om Chile

»Socialismen måste krossas!», dokumenten om hur ITT försökte störta Chiles president 120 sidor, pris 16 kronor.

Vi vet alla att de multinationella företagen har en enorm makt, och att de ständigt använder den för att bekämpa radikala rörelser över hela världen. Men för det mesta får vi inte reda på exakt *hur* företagen agerar. De politiska besluten – att muta en regering eller att stödja en statskupp – fattas i stängda direktionsrum. Den här boken är unik genom att den konkret visar hur de multinationella kan bedriva sitt kontrarevolutionära arbete.

Den handlar om hur ITT (International Telephone & Telegraph Corporation) planerade att störta Allende efter presidentvalet 1970. I en lång brevväxling diskuterar chefer i ITT hur man ska gå till väga. Dokumenten visar också på det intima samarbetet mellan ITT och USA:s ambassadör i Chile.

»Chilekommitténs introduktionscirkel» 130 sidor, pris 15 kronor.

I introduktionscirkeln behandlas utvecklingen i Chile före, under och delvis efter Allendetiden. Dessutom tar boken upp imperialismens roll och uppgifterna för solidaritetsarbetet med kampen i Chile. Boken är skriven på ett förhållandevis enkelt språk, de flesta avsnitten bygger på intervjuer inifrån Chile.

Böcker & skivor

Introduktionscirkeln används i Chilekommitténs studiecirklar. Till varje kapitel hör en rad diskussionsfrågor. Om du vill läsa boken tillsammans med andra kamrater bör du kontakta Chilekommittén på din ort eller något studieförbund.

Tor Sellström: »Chile – massmobilisering och folkmakt 1970–1973»

260 sidor, pris 23 kronor.

I den hårdnande klasskampen under Allendetiden organiserade sig de förtryckta inte bara på »traditionellt» sätt, i partier och fackföreningar. När t ex åkeriägarna i oktober 1972 försökte sabotera distributionen genom en landsomfattande lockout så svarade arbetare och bönder med att själva börja sköta transporter. Och när borgarna försökte svälta ut de fattiga genom hamstring och svarta börs-handel så bildade invånare i olika slumområden priskontrollkommittéer och införde ransoneringssystem som skulle ge alla de nödvändigaste varorna. Borgarna upplevde denna framväxande folkmakt som ett dödligt hot. Den visade ju att kapitalisterna inte alls behövdes för att fabriker skulle fungera och att varor kunde distribueras utan profiterande mellanhänder.

I »Massmobilisering och folkmakt» analyseras de nya organisationer som föddes i kampen på arbetsplatser, på landsbygden och i slumområden. Boken behandlar också de chilenska vänsterpartierna i inställning till folkmakten.

»Fallet Chile – om möjligheten av en fredlig övergång till socialism» (antologi) 185 sidor, pris 27 kronor

Vilken väg till socialismen! Kunde kuppen i Chile und-

vikits? Fanns det några alternativ?

Utvecklingen i Chile ställer många politiska frågor på sin spets. Frågor som inte bara gäller Chile. Bidragen i »Fallet Chile» diskuterar »den chilenska vägen» från olika politiska utgångspunkter. Där finns en rapport från Salvador Allende till den chilenska kongressen och rundabordskonferenser med företrädare för olika partier. Där finns en analys om den chilenska militärens roll i historien. Där finns en intervju med Regis Debray och två artiklar av den nordamerikanske marxisten Paul Sweezy. Och en hel del annat läsvärt.

»Stoppa matchen! – Bästad 1975»

95 sidor, pris 10 kronor.

Den 20 september 1975 demonstrerade 7 000 människor i Bästad. Demonstrationen var kulmen i en intensiv och bred kampanj för att protestera mot att Pinochets tennisdiplo-mater tilläts spela i Sverige. Kampanjen ledde inte till att matchen stoppades, men blev ändå en stor framgång. Den ledde till ökade krav på bojkott av juntan i Chile och till en nödvändig diskussion om

idrott och politik. Och framförallt: protesterna nådde fram till folket i Chile och blev ett moraliskt stöd i kampen.

Boken »Stoppa matchen!» handlar om Bästadskampanjen och om demonstrationen, om polisens militära uppladdning, om socialdemokratins agerande och pressens hets mot dem som protesterade, om idrott och politik. Den innehåller många bilder från demonstrationen. Boken har gjorts av medlemmar i Chilekommittén och Frilansgruppen.

Böckerna kan köpas genom Chilekommittén. Sätt in pengarna (plus 10 procent för portot) på pg 88 72 33-5. Ange tydligt på talongen vilken bok du vill ha.

Ny singelskiva

En singelskiva till förmån för solidaritetsarbetet med det chilenska folket har just kommit ut. Det är Jan Hammarlund och Turid som sjunger två chilenska sånger i svensk tolkning: Brev till hamnarbetarna av Francisco Roca och Solen bränner ovanför av Violeta Parra. Brev till hamnarbetarna handlar om bojkotten. Köp skivan för 10 kronor från Chilekommittén.

Bildband

Nu finns det som så länge har saknats: en bra ljudbildserie om Chile, lämplig för skolor, fackmöten och studiecirklar. Chilekommittén har producerat en serie som består av ett ljudbildband på 15 minuter och 50 diabilder. Där finns en beskrivning av Chiles geografi och naturtillgångar. Serien beskriver förhållandena före och under UP-tiden, några av orsakerna till militärkuppen och beroendet av USA. Dessutom finns intervjuer med chilenska flyktingbarn i Sverige. Serien har redan visats på flera skolor (högstadiet och gymnasiet) med lyckat resultat. Den kostar 25 kronor att hyra under högst två veckor och priset inkluderar frakt ena vägen. Texthäfte medföljer. Vill du hyra ljudbildserien: Kontakta Chilekommittén, Box 622, 101 28 Stockholm, telefon 08/21 27 23.

-Handlar du fortfarande med boskap?

*-Nej, nu har jag hittat en mycket mera lönande affär.
Nu säljer jag indianer till plantager.*

Slav

handlaren

Av B. Traven

Att författarnamnet B Traven är en pseudonym är litteraturforskarna ense om. Man vet att han sedan 20-talet har skrivit en rad romaner, bl a om de mexikanska indianernas befrielsekamp och att han dog i Mexico 1969.

Men var han uppfödd i USA av föräldrar med skotskt-skandinaviskt påbrå? Eller var han identisk med pseudonymen Ret Marut, som på 20-talet gav ut en starkt anti-kapitalistisk och krigsfientlig tidning i Tyskland? Samme man som tillsammans med flera unga intellektuella ställde sig i spetsen för försöket att skapa en socialistisk rådsrepublik i Munchen åren 1913–1919. Spekulationerna är många, men Traven själv anses ha sagt att hans person är oviktig, att det viktiga är vad han skriver.

Travens stora verk, den s k Coabacykeln

gavs ut under åren 1931–40. I den svenska översättningen omfattar det sex delar på tillsammans över 2 000 sidor.

Coaba är namnet på det träd som ger träslaget mahogny. Genom mahognyarbetarna skildras de förhållanden som ledde fram till det Mexikanska inbördeskriget och störtandet av diktatorn Porfiro Diaz.

Den bok som de här båda styckena är tagna ur, Diktatur, är den andra i serien. Den beskriver den korrumpierade diktaturen, maktmissbruket och det hänsynslösa utnyttjandet av indianerna som arbetskraft i »nationens tjänst».

Mahognyarbetarna samlas på Monterior, dit man inte kommer frivilligt. Hit kommer den som inte kan betala sina skulder, för att tvingas arbeta under vidriga förhållanden.

Don Gabriel, bokens huvudperson i den mån det finns någon sådan, har genom sitt släktskap med provinssens politiske chef, lyckats få en plats som bysekreterare i en indianby. Denna plats är mest inrättad för att sekreteraren ska kunna ta ut så mycket pengar som möjligt av befolkningen. Vi kommer in i handlingen då don Gabriel upp-täcker en ny, mer inkomstbringande sysselsättning...

De båda herrarna var gamla bekanta. De hade redan känt varandra som pojkar och hade senare ofta råkat då de i affärer måst tillbringa hela dagar på samma ort och tagit in på samma värds-hus, och otaliga gånger hade de på resor genom staten stött på varandra på vägar-na eller på avlägsna ranchos.

– Handlar du fortfarande med bo-skap? frågade don Gabriel.

– Nej, det var länge sen, gav don Ramon till svar. Det är så dålig förtjänst med det. Priserna är så låga. Sen en tid tillbaka sysslar jag med en mycket mera lönande affär. Den ger större inkomster, är säkrare, och medför mindre förluster. Jag handlar med ett annat slags varor. Jag är agent för monterias, och ibland också för kaffeplantager. Jag värvar peoner, arbetare. För varje man jag avlämnar i Hucutsin och som skriver under kontrakt, får jag trettio pesos av bolaget. Om jag för gubbarna ända fram till monterian får jag femtio pesos per skaff. Mina enda utgifter är mina omkostnader för mat och logi, när jag drar omkring på fincas, ranchos och i oavhängiga byar för att köpa upp pojkar. Förlust kan det bara bli, då någon av dem går och dör på vägen genom snårskogen eller rymmer så skickligt att vi inte lyckas fånga in honom igen. Men det förekommer endast sällan. En glänsande affär, om jag får säga det själv. En tredjedel, i en del monterias ända upp till hälften, dör inom ett år. Då måste man skaffa ersättare. Och på så sätt får jag god avsättning året om. Det är hundra gånger bättre än att handla med boskap eller med svin eller med hästar och mulor.

Han slog askan från cigaretten och väntade på att don Gabriel skulle berätta lite om sig själv.

Men don Gabriel hade försjunkit i tankar. Han såg en gyllene framtid stiga upp, och han tänkte utnyttja tillfället att ta reda på hur en sådan affär sköttes i detalj. Men han aktade sig för att fråga rakt på sak, emedan han fruktade att don Ramon skulle anse det obekvämt med en konkurrent och därför ge honom vilse-ledande uppgifter, om han frågade alltför tydligt. Han överlade om hur han lättast skulle locka fram yrkeshemligheterna ur don Ramon.

När han inte svarade något utan fram-härdade i sin tystnad, slog Ramon honom till sist vänskapligt på knät och sade:

– Och vad sysslar du själv med,

hombre? Fortfarande med boskapsaffä-rer.

– Jag är statstjänsteman, svarade don Gabriel, secretario i Bujvilum.

– Dåligt, amigo, dåligt, en mycket dålig affär, sade don Ramon, och drog missnöjt ned mungiporna, i de där indianbyarna går det inte ens att förtjäna en fattig peso. De har ju ingenting. Och om de någon gång kommer över femtio centavos, köper de genast aguardiente. Hur ska då en secretario kunna klara sig! Jag satt själv en gång fast i ett sådant där skithål. I två år. En massa med arbete, ständig risk att bakifrån få en machete jagad in i turmarna eller ett halvt pund blyhagel i skallen; och behöver man inte gå i ständig oro för den sakens skull, är det bara för att man är för släpphänt mot ohyran och frivilligt går med på att svälta ihjäl på de usla pesos, som man på ett ärligt sätt kan få ut ur den gnisslande kassalådan.

– Du har rätt don Ramon, svarade don Gabriel, så är det, precis på det sättet förhåller det sig. Men jag har inte något bättre.

– Vad gör du i Cahancu då?

– Jag är här på genomresa, sade don Gabriel. Jag har en karl, som jag ska föra till Jobel för att dömas. Han har slagit ihjäl en gubbe. Jag skulle helst ha velat klara av saken därhemma; men han hade inte några pengar. För att upprätthålla auktoriteten måste jag göra något, annars skulle jag få ett mord i veckan, tills det en vacker dag gick så långt att inte ens en resande köpman längre gick säker och jag själv inte mer skule våga visa mig utom-hus på ljusan dagen, som det gick för sekreteraren i Bicocac, tills han slutligen för ett par veckor sen fick en trupp soldater ditkommenderade. Men att ha soldater i byn är också en besvärlig historia. Det blir mera stölder och ett ständigt bråk för kvinnornas skull. Jag är hellre utan soldaterna så länge det går. De försämrar bara affärerna för en, och man har mer bråk och obehag än förut.

– Hur gammal är pojken, som du ska transportera till Jovel? frågade don Ramon.

– Omkring tjuoåtta.

– Stark och frisk?

– Som en fyra års tjur, sade don Gabriel.

– Hur mycket tänkte du bestraffa honom med för mordet, jag menar multan?

– För femtio pesos skulle jag gärna ha låtit honom gå, sade don Gabriel, men han hade inte ens fem, och inte någon utsikt att skrapa ihop resten, inte till-räckligt många svin eller får, och majsen får man ju ingenting för.

– Hör på, amigo, sade don Ramon sen han betänkt sig ett ögonblick, har du rapporterat händelsen och skrivit att karlen ska överföras till Jovel för att dömas?

– Nej det har jag inte gjort, svarade don Gabriel, brevet skulle inte ha kommit fram fortare än jag. Vi har inte någon regelbunden postgång utan jag brukar lämna med ett brev då det kommer någon genom byn eller då någon av vårt folk, som har tillräckligt med förstånd, ger sig iväg till marknaden.

Don Ramon klappade på nytt sin vän på knät och sade:

– Jag tror att vi ska kunna göra en god affär tillsammans. Sälj pojken till mig för multan plus tio pesos för de omkostna-der du haft för honom. Jag ska skicka mannen till en monteriam med en av mina transporter. De sextio pesos, som jag betalar för honom, skrivs upp på hans konto, tillsammans med provisionen som jag får för honom. - - - - -

Kontraktet blev uppsatt. Det konto, som Gregorio övertog och som han skulle betala av med sin lön av två reales, tjugufem centavos, om dagen, bestod av sextio pesos, som don Gabriel erhöll för hans överlåtande. Femtio pesos multa och tio pesos för omkostnaderna. Ytter-ligare femtio pesos, som bolaget skulle betala till agenten, men som indianen fick påfört sitt konto. Därtill kom till sist ytterligare tjugofem pesos i stämpelavgif-ter, som borgmästaren i Hucutsin fick för varje man, och varigenom kontraktet erhöll hans officiella bekräftelse. Hucut-sin var den ort, som låg närmast monte-riorna. För dessa tjugofem pesos åtog sig borgmästaren i Hucutsin att infånga och till bolaget överlämna varje arbetare, som försökte rymma. Men omkostnaderna för infångandet och transporten tillbaka till monterian fick arbetaren själv bekosta; de fördes upp på hans konto.

Don Ramon tog fram sin lista, skrev dit Gregorios namn, byn, där han hade sin hemort, hans borgensman, don Gab-riel, och den summa med vilken hans konto började.

Gregorio raspade efter sitt namn ned ett par streck som namnteckning. Han hade därmed tagit på sig en skuld upp-gående till etthundratrettiofem pesos. Med en lön av tjugofem centavos om dagen betydde det femhundrafyrtio arbetsdagar. Varje skjuta, som han under kontraktstiden kunde bli tvungen att köpa i bolagets tienda, varje paket tobak, varje basthatt, varje filt blev, så länge det gamla kontot inte var avarbe-tat, uppskrivna på ett nytt konto. När den ursprungliga skulden efter femhund-rafyrio dagar äntligen var slutbetald, bör-jade han arbeta av det nya kontot, som genom ofrånkomliga inköp, som han hade företagit under de femhundrafyrtio dagarna, blivit större än det ursprungliga konto, som stod upptecknat i kontrak-tet. Han fick inte lämna monterian, så länge han häftade i skuld, om den så bara uppgick till tio centavos, till bolaget.

På så sätt hade indianen Gregorio tack vare sina intelligenta och goda katolska landsmän och medmänskors räddats undan det fängelse, som andra av hans kristna medmänskors hade uppfört åt honom och som de höll i beredskap för hans räkning. Hans hopp om att få återse hustru, barn, mor, vänner och hemby skulle noga räknat bli verklighet efter tvåtusensexhundratrettiofyra år under förutsättning att han i bolagets tienda inte köpte någonting annat, vore det så endast ett par sandalremmar, än det som han inte var absolut tvungen att ha. ■

Det finns händelser som berör hela samhällen och hela folk, händelser som river bort all officiell fernissa och plötsligt visar upp samhället just som det är.

Naturkatastrofer är sådana händelser. Jordbävningen i Guatemala i vintras fick förtryckarstaten att visa upp sig i all sin grymhet.

Den här rapporten har vi fått från två svenska kamrater som bott i Guatemala. De berättar om hur de

upplevde jordbävningen, om det parodiska hjälparbetet där de som ingen hjälp behövde stal från de fattiga, om myndigheternas slarv som gjorde katastrofen mångfalt värre än den behövt bli och om indianerna, landets majoritet, som på goda grunder upplever jordbävningen som ett folkmord. Det är en ögonvittnesskildring som fångar väsentliga drag hos alla korrupta latinamerikanska diktaturer.

Vad hände i Guatemala?

En indianfamilj i högländerna vid resterna av sitt hem. Jordbävningen krävde minst 23 000 dödsoffer. De allra flesta var fattiga indianer.

Vi vaknade klockan tre på natten av att hela huset skakade, det dånade och sjöng i jorden. Kyrkan i byn vajade så att klockorna började ringa av sig själva. Ljuset fungerade inte, så vi fick treva oss fram efter väggarna för att hitta ungarna som låg i ett annat rum.

Den här landsändan kom ändå rätt lindrigt undan. Här i byn var det några hus som sprack, däribland vårt, men det går fortfarande att bo i. Det var en otrolig syn när väggarna skildes från varandra och vi kunde se ut genom husets fyra hörn.

Alla skrek och hundarna skällde, men underligt nog hade

Överklassen stal från olycksoffren

hundarna varit alldeles tysta under själva jordbävningen. De gamla i bergen sa efteråt att de visste att det skulle bli en jordbävning eftersom de vilda bergshundarna på en gång började skälla och sedan blev alldeles tysta.

Resten av natten var alla i byn samlade på torget, invirade i filter och med skräcken kvar i kroppen. Flera kraftiga skalv kom under natten.

När vi skriver det här har det

gått en dryg månad. Vi har varit i några av de värst drabbade byarna: Tecpan, Patzun, Chimaltenango. Det är som en ond dröm fast man sett det med egna ögon. Bara sand och grus och trasiga tegelpannor, personliga ägodelar som sticker upp ur sanden och som på något vis ger en mänsklig anknytning mitt i alltihop.

Varför blev skadorna så omfattande? Ja, vi kan nämna ett par saker. Bland allt det

som de spanska erövrarna förde med sig var nya huskonstruktioner. Förr hade folk trähus eller hus av soltorkat lertegel armerat med bambu eller träribbor. På det vilade ett överskjutande lätt grästack.

Idag har de flesta hus av spansk typ — det var de som rasade samman vid jordbävningen. Väggar består av soltorkat lertegel utan någon som helst stödkonstruktion.

I Guatemala City blev det också svåra skador - men bara i de fattigare delarna av staden, där husen inte är byggda för att klara jordbävningar.

På dem vilar ett överdimensionerat tak: tunga bjälkar som ligger alldeles för tätt och därpå tegel. Taket blir fruktansvärt tungt. Vad som hände var att väggarna i husen rasade samman och taken föll in och krossade dem som sov.

I Guatemala City var ingen beredd på att jordbävningen skulle komma. Seismografer var ur funktion och natten då skälven kom var seismografiska institutet utan personal.

»Hjälparbetet» är ett sorgligt kapitel. Livsmedel och medicin kontrolleras helt av militären, som gör business av dem. Hjälpfen hamnar i redan fulla fickor. Vi har själva sett Röda Kors-tält uppslagna i de rika stadsdelarna i Guatemala City.

Orättvisorna är skärande tydliga. Alla är medvetna om vad som händer. Massor av byar är helt utplånade, folk svälter och fryser. Samtidigt kan alla se hur de rika skor sig på de nödlidandes bekostnad.

Det är en klassfråga, men också en kulturfråga. Är man fattig och dessutom indian, då är man så lågt ner man kan komma på samhällsstegen. Guatemala är det enda land i Latinamerika vars majoritet är indianer.

Här i byn säger folk: regeringen och militären vill utplåna vår ras och vår kultur.

Det har de också ett bra tillfälle till just nu. De flesta drabbade är ju indianer och myndigheterna ser till att hjälpen går dem förbi.

Så här går folkhumorn nu: »Vad är det för likhet mellan jordbävningen i Guatemala och mexikanska cowboyfilmer? — Bara indianer dör.»

En god vän till oss, en indian som studerar till läkare på stipendium, var för universitetets räkning i byn Comalapa. Det här har han berättat för oss:

»De gamla berättade för mig att det var första gången sedan jordbävningen (två veckor hade gått) som någon överhuvudtaget hade brytt sig om dem. De rika i Comalapa hade fått hjälp från första början, medan de fattiga dvs indianerna knappt fått något. En del familjer hade inte fått någon hjälp alls. De lyckligt lottade fick ett halvt kilo av vardera majs, socker och bönor.

Eftersom det fortfarande är minusgrader om nätterna så behövs filtar och kläder. Och det finns! Det finns ett lager i Comalapa, som är fullproppat av filtar, kläder och mat! Det kontrolleras av militären, som gett en familj på tio personer en enda filt att dela på. Resten ligger i lagret till ingen nytta. Utom maten, den gör militären sakta slut på för egen del.

En dag kom militären in i byn och började skjuta alla hundar. De brydde sig inte om att förklara att det berodde på smittorisen. Folket opponerade sig förstas — Comalapa är en stark indianby som gjort uppror förr, senast 1968. Det resulterade i att de ledande i resningen skickades i fängelse. Så nog har jordbävningen bli-

vit ett utmärkt tillfälle att bli av med icke önskvärda element.»

Det har dessutom gått prestige och nationalism i hjälparbetet. Mexiko säger: titta vad mycket vi mexikaner har gjort för den här byn. CARE, AID och Fredskåren säger: vi nordamerikaner hjälper vår stackars granne.

Vi har själva råkat ut för det. Vi anmälde oss samma dag till ett flertal hjälporganisationer. Eftersom vi har bil och det var ont om transportmedel trodde vi att vi kunde göra nytta. Men eftersom vi varken är amerikaner, katoliker, tyskar eller passade i något annat fack, så ville ingen ha vår hjälp. Det var prestige ut i fingerspetsarna.

Men mitt i allt elände är det fantastiskt att se hur den icke drabbade befolkningen har ställt upp. Dvs de som vet vad det innebär att inte ha mat för dagen eller tak över huvudet. Kooperativen, som vi arbetar med, kom genast och bad oss vara med att organisera den hjälp de kunde ge.

Här i byn är de också helt fantastiska. Redan första dagen bildades en nödkommitté, som skilde sig totalt från de penningstarka, centrala organisationerna. Här arbetade katoliker, protestanter, fackföreningar och kooperativ sida vid sida.

Det första som gjordes var att sätta upp en högtalare mitt i byn. Alla uppmanades att skänka vad de hade. Alla ställde upp, t o m de fattigaste jordlösa bidrog med t ex ett halvt kilo majs.

I motsats till utlänningarna visste folket exakt vad de drabbade behövde. Efter ett tag sa de i högtalaren: »Nu behövs det ingen mer mat, nu måste vi ha kläder, ved och tändstickor.» Sedan for de iväg med grejorna på lastbilar, dit där det behövdes. Att det var kallt och att det behövdes hjälp mot kylan hade ingen av de stora organisationerna tänkt på.

Detta var i början, innan militären fick allt under kontroll. Nu finns insamlade medel kvar, men militärekräver att alla pengar ska centraliseras. Nödkommittén ljuger och säger att inget finns i kassan, eftersom de vet att pengarna skulle hamna i militärens egna fickor.

Sprickorna sociala -inte geologiska

Jordbävningskatastrofen i Guatemala i februari krävde enligt FN:s uppskattning nästan 23 000 dödsoffer. 77 000 människor skadades och mer än en miljon blev hemlösa.

Dessa siffror är dock mycket osäkra. Mycket talar för att myndigheterna har dolt katastrofens verkliga omfattning.

Jordbävningen drabbade mycket ojämnt, men inte slumpmässigt. De svåraste följderna fick skälven i högländerna, där befolkningen bestod av 400 000 indianer. Av dessa dog 16 000 medan 50 000 skadades (jämför totalsiffrorna ovan). 90 procent av alla hus i området förstördes.

Också i huvudstaden Guatemala City slog jordbävningen hårt. Men inte i hela staden. De 1 200 dödsoffren och de 90 000 hemlösa tillhörde nästan alla stadens fattiga befolkning. I de rikare stadsdelarna är husen nämligen byggda för att stå emot jordskalv. Sådana hus blir mycket dyra.

Guatemalas överklass klarade inte bara sina egna skinn. Deras stora exportjordbruk, boskapsrancher och industrier blev i stort sett oskadda. I de jordbävningsfarliga områdena ligger bara småjordbruk och verkstäder — där investerar man inte om man är rik.

Just där katastrofen slog som hårdast blev hjälpen minst effektiv. I artikeln härintill ges flera exempel på hur hjälpsändningar hamnade i redan fulla fickor. Tidskriften Latin America's korrespondent återger en vad han kallar »icke otypisk» replik från Guatemala Citys flygplats när man lossade hjälpsändningar: »De här byxorna är för bra för en indian, dem tar jag själv.»

En studenttidning i Guatemala sammanfattade ett par månader efter jordbävningen: »I Guatemala är de sociala sprickorna djupare än de geologiska».

Ett massmord pågår i Argentina

► forts. från sista sidan

utan regeringens aktiva stöd härjar i landet.

Ännu allvarigare är dock förföljelserna av flyktingar från andra latinamerikanska länder. Man räknar med att mellan 50 000 och 100 000 människor flytt till Argentina av politiska skäl från något av grannländerna – huvudsakligen Chile – under 1970-talet. Endast en liten minoritet av dessa – cirka 11 000 – har formellt registrerat sig som politiska flyktingar.

■ Den redan tidigare mycket osäkra situationen för flyktingarna har förvärrats drastiskt sedan militärkuppen i mars. En rad nya restriktioner har införts – bl a har flyktingarna nu förbjudits att vistas i huvudstaden Buenos Aires, och om de påträffas utan giltiga papper eller om de gör sig skyldiga till någon straffbar handling kan de omedelbart utvisas till sina hemländer (många chilener har, i likhet med den i Buenos Aires fängslade MIR-ledaren Edgardo Enríquez, utlämnats direkt till Chile-juntan utan några juridiska procedurer). Videla-juntan har vid upprepade tillfällen klargjort att regimen betraktar alla politiska flyktingar som »infiltratörer» och »subversiva element» som snarast möjligt bör förpassas ur riket eller på annat sätt oskadliggöras.

Många av flyktingarna har mördats. Ännu fler har – emot alla internationella överenskommelser – blivit utlämnade till sina hemländer. Samarbetet mellan diktaturerna i södra Latinamerika är idag lika intimt som brutalt.

Vad gör FN?

■ De 11 000 flyktingar som registrerat sig hos FN's Flyktingkommissariat åtnjuter – formellt – FN's beskydd. Detta skydd har dock upprepade gånger kränkts av de argentinska myndigheterna, ofta i öppet samarbete med tjänstemän på Flyktingkommissariatet (av vilka flera är argentinska medborgare som på goda grunder misstänks ha tillsatts för att samarbeta med regimen). Över 100 »skyddade» politiska flyktingar har arresterats, och nästan lika många har mördats. Det finns exempel på chilener som har föredragit att åka tillbaka till Chile och gå en säker fängelsevistelse till mötes framför att åtnjuta FN's Flyktingkommissariats »beskydd» i Argentina.

Ingen flykting går säker. Ett par exempel: Den 25 maj mördades i Buenos Aires de två internationellt välkända uruguayanska politikerna Zelmar Michelini och Héctor Gutiérrez Ruiz. Båda tillhörde Uruguays mest framträdande borgerliga politiker på 60-talet: Michelini var ex-senator, ex-minister och personlig

vän till senator Edward Kennedy, Gutiérrez Ruiz var fd ordförande i Uruguays Representanthus.

En vecka efter mordet på Michelini och Gutiérrez Ruiz, den 3 juni, hittades på en gata i Buenos Aires den svårt vanställda kroppen av Bolivias förra president, Juan Torres.

Flyktingdokument stulna

■ Den 9 juni i år inträffade en händelse som ytterligare förvärrade situationen för flyktingarna i Argentina. Vid ett inbrott på ett kontor tillhörande en kyrklig flyktingorganisation stals tusentals dokument med uppgifter om flyktingarnas namn, familjesituation, adress, m.m. Över 90 % av de chilenska flyktingarnas papper hamnade på så sätt i någon argentinsk mördarorganisations händer.

Ett par dagar senare greps 25 chilenska flyktingar på ett av FN's Flyktingkommissariats egna hotell och utsattes för en barbarisk tortyr innan de släpptes några dagar senare.

Fri asyl till Sverige!

■ Flyktingsituationen i dagens Argentina är desperat. Hela den argentinska arbetarklassen lider svårt under Videla-juntans ekonomiska, politiska och militära förtryck, men flyktingarna är, som grupp, alldeles speciellt utsatta. Deras otrygghet är total: de får inga vanliga jobb, de lever i ständig skräck för att arresteras, mördas eller utvisas, de tvingas att leva antingen helt underjordiskt (vilket är svårt för utlänningar i Argentina) eller i speciella läger och hotell där de – trots FN's »beskydd» – sitter fast som i rättsfällor, försvarslösa och utlämnade och till råga på allt nästan helt berövade sina möjligheter att bedriva något meningsfullt politiskt arbete.

Sverige kan rädda dem undan terrorn. För varje dag som går mördas eller försvinner fler och fler flyktingar. De kan lämna Argentina – om något annat land tar emot dem. Sverige kan rädda dem.

»Superdemokrater» beklagar

■ Nyligen uttalade sig Olof Palme, Bruno Kreisky, Willy Brandt, Mario Soares och ett par andra framträdande socialdemokratiska ledare mot förtrycket i Argentina. De krävde, som första och viktigaste punkt, »ett omedelbart utlysande av allmänna val». De krävde »full pressfrihet, frihet i undervisning och yttrandefrihet». De krävde att »det civila rättsväsendet får helt fungera». De krävde »garantier för politiska flyktingar från grannländer, särskilt chilener och uruguayare». De krävde nio punkter till. (uttalandet finns återgivet i sin helhet i »Arbetet» den 24.6.76).

Det är bra att Olof Palme & Co protesterar mot förtrycket i Argentina. Det är bra att de kräver respekt för de mänskliga rättigheterna. Men det är en skam, en avskyvärd skam, att alla de regeringschefer som undertecknar fina och demokratiska resolutioner om flyktingsituationen i Argentina samtidigt vägrar att öppna sina egna länders gränser för de förföljda.

Det förtjänar också att påpekas att Willy Brandts underskrift innebär något av ett rekord i hyckleri. Det socialdemokratiskt styrda Västtyskland är det europeiska land som har gått i spetsen för att förbättra Pinochets och Videlas diplomatiska, politiska och ekonomiska relationer med Europa. Feta tyska statliga krediter har haglat över Pinochets mördarregim, och feta tyska regeringsdelegationer har avlöst varandra i Augusto Pinochets tjänsterum.

Saab-Scania gratulerar – Palme protesterar

■ Om en chilensk flykting slår upp en tidning i Argentina kan han få läsa helsidesannonser i vilka det svenska företaget Saab-Scania uttrycker sin belåtenhet med den nya regimen i landet och uttalar sina förhoppningar om att lastbilsfabriken i den oroliga provinsen Tucumán nu äntligen skall kunna köra igång på allvar. Om censuren varit välvillig kan han kanske i samma nummer av tidningen få läsa att den svenska flyktingkvoten tyvärr är fylld sedan länge men att Olof Palme, Willy Brandt m fl är djupt oroad över hans situation i Argentina samt att – en strimma av hopp! – dessa framstående europeiska statsmän nu presenterat ett 13-punktsprogram för sann demokrati åt det argentinska folket.

Ord och uttalanden, demokrati i punktform och att-satser. Medlindande – jo visst, det börjar de förföljda i Latinamerika bli vana vid.

Men solidaritet i handling, konkreta hjälpaktioner – vilka är det då som får stöd från Brandt, Kreisky och Palme? Jo, det är Världsbanken som stödjer diktaturerna, det är de västtyska, österrikiska och svenska bolagen som handlar och förhandlar med mördarregimerna, det är de privata investerarna som, i likhet med dussintals svenska storföretag, nu gnuggar händerna av förtjusning inför de profiler som svältlönerna och den återställda »arbetsfreden» ger löfte om.

För den chilenske flyktingen i Argentina hyser den svenska regeringen medlidande. Med Världsbanken och Saab-Scania är regeringen solidarisk.

S.V.

Så tyckte läsarna om Chilebulletinen

För två nummer sedan bad vi Chilebulletinens läsare om synpunkter på tidningen. Vi har visserligen inte fått tillräckligt många svar för att kunna dra några säkra slutsatser om vad läsarna tycker, men vi vill ändå ta upp ett par frågor i enkäten.

Det mest markanta i svaren är att nästan alla vill att Chilebulletinen ska följa vad som händer i hela Latinamerika bättre. Vi i redaktionen kan bara hålla med. Förtrycket i Latinamerika är idag kontinentalt och kampen för socialismen måste på sikt också bli det. Därför diskuterar Chilekommittén hur vi ska utvidga solidaritetsarbetet till andra latinamerikanska länder. Därför strävar vi också efter att kunna behandla utvecklingen i hela Latinamerika i bulletinen. Vi kan inte lova att alltid ha aktuellt och bra material när det skulle behövas bäst,

det har vi helt enkelt inte resurser till. Men vi lovar att långsamt arbeta för att täcka in hela kontinenten bättre än hittills.

Många vill också att vi ska ge mer utrymme åt latinamerikansk kultur, noveller, dikter, sånger osv. Även det skriver vi gärna under på. Vi har numera som målsättning att det ska finnas något kulturellt material i varje nummer, helst ett par sidor.

En del menar att Chilebulletinen borde komma ut oftare för att kunna vara mer aktuell. Det är ett knivigt problem. Bara en kamrat i redaktionen är anställd, i övrigt är vi helt beroende av frivilliga och oavlönade insatser. De kamrater som jobbar med bulletinen på sin fritid har redan nu en så stor arbetsbörda att vi skulle få inkräkta på kvaliteten för att kunna ge ut bulletinen oftare. Det tror vi vore dumt. Vår målsättning är framför allt att sätta in de enskilda händelserna i

ett politiskt sammanhang, inte att vara »först». Därför tänker vi tills vidare fortsätta med samma utgivningstakt.

Till sist vill vi tacka dem som besvarat enkäten. Vi har fått flera tips som vi tänker följa, bland annat bokpresentationerna i det här numret.

Vi hoppas naturligtvis få kritik på bulletinen också i fortsättningen, både positiv och negativ. Liksom tips på saker vi bör ta upp. Skriv några rader till Chilebulletinen om du upptäcker chilenska varor som vi inte hittat, om din fackförening antar ett uttalande eller börjar jobba för en politisk fånge osv. Det är nödvändigt för att Chilebulletinen ska bli bättre och kunna fylla sina uppgifter i solidaritetsarbetet. Adressen är numera

Chilebulletinen
Box 622
101 28 Stockholm

Redaktionen

CHILEBULLETINEN

Prenumerationspris för 7 nummer framåt: 15 kronor. Stödprenumerations: 25 kronor. Kampprenumeration: 50 kronor. Betalas på postgiro 88 72 33-5, Chilebulletinen. Ange på talongen från och med vilket nummer prenumerationen skall börja.

Chilebulletinens adress: Box 622, 101 28 Stockholm
Tel: 08/21 27 23, 20 29 96

Ansvarig utgivare: Anna-Karin Sjödin

Detta nummer presslagt 1 augusti

CHILEKOMMITTÉN

Chilekommittén bildades som solidaritetsorganisation i december 1971. Efter militärkuppen i Chile den 11 september 1973 är Chilekommittén i Sverige en del av den internationella solidaritetsrörelsen för motståndskampen i Chile.

Sedan den första nationella kongressen i december 1973 är Chilekommittén en riksorganisation med gemensamma stadgar och gemensam styrelse för hela landet.

Chilekommitténs målsättning är att politiskt och materiellt stödja motståndskampen i Chile samt att sprida lärdomar om den chilenska arbetarklassens kamp före och efter gorillakuppen. Chilekommitténs insamlade medel går oavkortat till motståndskampen inne i Chile. Chilekommittén är partipolitiskt obunden och tillåter olika politiska riktningar och tendenser att komma till uttryck såvida inte tendenserna går emot kommitténs plattform

Chilekommittén arbetar efter följande fyra huvudparoller:

STÖD DET CHILENSKA FOLKETS KAMP MOT FASCISM – FÖR SOCIALISM!

BEKÄMPA IMPERIALISMEN!

STÖD MOTSTANDET – BOJKOTTA DIKTATUREN!

FRIGE DE POLITISKA FÅNGARNA!

Medlem i Chilekommittén kan den bli som stöder plattformen, efter tid och förmåga arbetar i en lokalkommitté samt betalar medlemsavgift (30 kr/år).

Den som inte har tid eller möjlighet att arbeta med en lokalkommitté kan stödja oss genom att teckna stödmedlemskap å 30 kr i vilket ingår en prenumeration på Chilebulletinen. Pg 88 72 33-5.

Chilekommitténs kansli (adress som bulletinen) sätter dig i förbindelse med närmaste lokalkommitté.

STÖD MOTSTANDSKAMPEN I CHILE! Postgiro 65 39 28-2.

I Sverige finns Chilekommittén på följande orter:

Boden, Boriänge, Borås, Enköping, Eskilstuna, Eslöv, Falun, Filipstad, Flen-Katrineholm, Gislaved, Gävle, Göteborg, Halmstad, Helsingborg, Härnösand, Hässleholm, Jokkmokk, Jönköping, Kalmar, Karlskrona, Karlstad, Kiruna, Kramfors/Sandöwerken, Kristianstad, Kristinehamn, Köping, Landskrona, Linköping, Ljusdal, Ludvika, Luleå, Lund, Malmberget, Malmö, Molkom, Motala, Norrahammar, Norrköping, Nybro, Nynäshamn, Nässjö, Oskarshamn, Perstorp, Råslätt, Sundsvall, Simrishamn, Stor-Stockholm, Södertälje, Tomelilla, Umeå, Uppsala, Varberg, Visby, Västerås, Växjö, Ystad, Örebro, Örnsköldsvik, Östersund.

I Stor-Stockholm finns följande lokalkommittéer:

AMU-Liljeholmen, Bergshamra, Brännkyra/Vantör, Farsta, Haninge, Huddinge, Hägersten, Järfälla, Kungsholmen, Lappkärrsberget, Lidingö, Nacka, Botkyrka, Skarpnäck, Solberga, Sollentuna, Solna/Sundbyberg, Södermalm, Teknis, Tensta/Rinkeby, Täby, Universitetet, Upplands-Väsby, Vallentuna, Vasa/Norrmalm, Vårby/Fittja, Västerort, Årsta, Östermalm.

Tryck: Revo-Press, Göteborg

Ett massmord pågår i Argentina

Låt flyktingarna komma hit!

I Argentina fortsätter terrorn. Imperialismens och borgarklassens terror.

Den sedan länge fruktansvärda situationen för folket i Argentina har förvärrats stadigt. När Juan Domingo Perón i september 1974 efterträdde Héctor Cámpora som Argentinas president trappades det reaktionära våldet upp. När Peróns änka, Isabel Perón, ärvde presidentämbetet efter sin död gav de regeringsunderstödda dödspatrullerna fritt spelrum och hade, då Isabel avsattes, 1 700 politiska mord på sitt samvete.

Den nya militärjuntan under Jorge Videla har dock redan slagit alla herrskaper Peróns rekord i fråga om brutalitet.

Speciellt kritisk är situationen för de 10 000-tals politiska flyktingarna i Argentina. De jagas som råttor av diktaturens förtryckarapparat. Deras enda räddning under förföljelsen är asyl i något annat land.

Ett självklart krav från Chilekommittén är att den svenska regeringen gör en insats för att hjälpa de dödshotade flyktingarna att finna en fristad.

■ Militärkuppen i mars i år innebar för den argentinska arbetarklassen att de få rester av politisk och facklig frihet som ännu fanns kvar sopades undan. Antalet politiska mord ökade från cirka fem om dagen före kuppen till femton under april och maj. Sedan början av juni har omkring 30 människor om dagen fallit offer för borgarklassens och imperialismens mördarband.

Samtidigt har arbetarklassen i Argentina drabbats av ett skärpt ekonomiskt förtryck. Reallönerna sjönk kraftigt redan under Isabel Peróns regeringstid. Den »stabiliseringsplan» som Jorge Videlas gorilladiktatur med imperialismens stöd har börjat genomföra har pressat ned lönerna ytterligare och ställt hundratusentals arbetare utan jobb. Och avskedandena fortsätter.

När General Lanusses militärdiktatur störtades 1973 fanns det 500 politiska fångar i Argentina. Efter tre år av peronistisk »parlamentarisk demokrati» uppgick antalet politiska fångar till cirka 5 000. Uppgifterna om antalet politiska fångar i Argentina idag är mycket osäkra, men Amnesty Internationals siffror på 30–40 000 är förmodligen en realistisk uppskattning.

Hets mot judar och utlänningar

■ Till de besinningslösa förföljelserna av fackliga ledare och vänsteraktivister skall läggas ett nytt inslag i dagens Argentina: antisemitism och utlänningshat. På universitet, skolor, sjukhus och inom statsförvaltningen har man sedan några

Mario Roberto Santucho

12.8.1936 - 19.7.1976

Måndagen den 19 juli stupade Mario Roberto Santucho i strid med den argentinska militärdiktaturens styrkor i Gonnet, en liten ort cirka 60 kilometer från huvudstaden Buenos Aires. Santucho var vid sin död generalsekreterare för Arbetarnas Revolutionära Parti (PRT) och högste ledare för dess militära massfront Folkets Revolutionära Armé (ERP). Förlusten av Mario Roberto Santucho innebär ett svårt slag för de revolutionära rörelserna i Argentina och hela Latinamerika.

månader tillbaka inlett en våg av utrensningar av befattningshavare med judiska namn. Även kända reaktionärer av judiskt ursprung har utsatts för anonyma hotelsebrev och telefonsamtal. Många har helt enkelt försvunnit spårlost, »arresterade» av någon av de många fascistiska frilansgrupper som med eller

30 ►

Jag är intresserad av att

- ☐ komma i kontakt med en lokalkommitté
☐ vara med i en studiecirkel om Chile

Namn.....

Adress.....

Skicka in talongen till Chilekommittén,
Box 622 101 28 Stockholm